

Högskolan i Halmstad

Sektionen för Hälsa och Samhälle

Box 823

301 18 Halmstad

Är jag kille bara för att jag spelar fotboll?

En studie om flickors socialisering in i den manliga normen

Malin Eliasson

D-uppsats, 15 hp

Pedagogik 30 hp

HT-11

Handledare: Åke Nilsen

Examinator: Vaike Fors

Förord

Jag som har skrivit denna uppsats vill rikta ett stort tack till alla personer som har hjälpt mig och bidragit till att jag har kunnat genomföra denna studie.

Först och främst vill jag rikta ett stort och varmt tack till de två fotbollslag och dess ledare för att de ville medverka i studien och för ett mycket gott samarbete. Jag hoppas att det kommer att gå bra för dem både på och utanför fotbollsplanen, och att de kommer att fortsätta vara aktiva inom föreningslivet.

Slutligen vill jag även rikta ett stort tack till Frida och Linuz för all hjälp, uppmuntra, stöd, inspiration och för våra trevliga stunder under studiens tid.

Malin Eliasson

Halmstad, 2012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Introduktion.....	5
Syfte och frågeställningar.....	6
Tidigare forskning.....	6
Teoretisk referensram.....	10
Metod.....	12
Etiska övervägande.....	17
Resultat.....	17
Resultatdiskussion.....	24
Metoddiskussion.....	34
Konklusion.....	35
Implikation.....	35
Referenslista.....	36
Bilaga 1.....	39
Bilaga 2.....	40
Bilaga 3.....	42
Bilaga 4.....	43

Introduktion

Idén till denna studie kom till genom en diskussion som jag hade tillsammans med min tränarkollega och ansvarig för ungdomssektionen inom fotbollsföreningen där jag är verksam. Diskussionen handlade om vilket ansvar fotbollen (men också idrotten generellt) har för dagens barn och ungdomar. Det handlar inte bara om att utveckla dem som fotbollsspelare utan också fostra dem till goda samhällsmedborgare.

Forskning visar att idrotten har en stor betydelse för barn och ungdomars socialisering i samhället. Bland annat Eliasson (2009) skriver att idrotta i organiserad form betraktas i allmänhet som något positivt och frågar man barnens föräldrar varför de vill att deras barn ska hålla på med idrott, blir svaret ofta att det är bra för barnets hälsa, möjligheten att träffa kompisar, lära sig att ta ansvar, samt de lär sig vad som är rätt eller fel och att det dessutom håller dem borta från trubbel. I teorin pratar man om barn och ungdomar oberoende av kön, ålder och tillhörighet att de tycker att det viktigaste i att tillhöra en idrottsförening och hålla på med idrott är att ha kul, att få träna samt uppleva gemenskap. Däremot är det mindre viktigt att vinna eller att få tillhöra det bästa idrottslaget. Hälsa och sociala värdena är således generellt sätt överordnat intressant att tävla. I praktiken om det görs en jämförelse mellan könen framkommer det dock vissa skillnader. Det visar sig nämligen att pojkar tenderar att lägga större vikt på tävling och prestationer, att bygga upp sina kroppar och att få spela i det bästa laget. Medan flickor på motsvarande sätt tenderar att framhålla idrottens sociala värden som till exempel träffa kamrater, uppleva gemenskap och att ha roligt. Med detta kan man säga att pojkar lägger större vikt på prestation och tävling än flickor

Både kvinnor och män har under alla tider idrottat. Dock har detta inte alltid avspeglats i den svenska idrottsrörelsen. Under en stor del av 1900-talet var den organiserade idrotten ett så kallat utpräglat manligt revir. I många idrotter förekommer det framförallt fysiskt krävande grenar och därmed var kvinnligt deltagande under en längre tid otänkbara. Dessutom var argumenten mot kvinnoidrotten många och av vitt skilda slag; att idrott stred mot den så kallade "kvinnliga naturen" och var "opassande" och utgjorde en allvarlig hälsofara för kvinnorna. Men mycket har hänt sedan dess och succesivt har allt fler kvinnor börjat idrotta och erövat traditionella manliga idrottare. Idag består nästan hälften av den svenska idrottsrörelsen av kvinnor, dock medför detta inte nödvändigtvis slutsatsen att flickor och pojkar, kvinnor och män numrerar idrottar på samma sätt och under samma förutsättningar. Tvärtom har en relativt omfattande och mångfacetterade idrottsforskning har visat att vårt val i att idrotta och i vilka termer alltså påverkas av idéer om "kvinnligt" och "manligt". På idrottens alla nivåer, från barns fria idrottslekar till den högsta eliten, finns det faktorer som på olika sätt skapar skilda förutsättningar och villkor för kvinnor och mäns idrottande. Män är generellt sett mer intresserade av att tävla medan kvinnor föredrar tävlingsfri motionsutövning (Riksidrottsförbundet, 2003).

Fotboll tillhör en av de mest populära idrotterna för både flickor och pojkar enligt Riksidrottsförbundet 2002. Fotbollen och all annan föreningsidrott ska vara till för både flickor och pojkar men den domineras av det manliga könet. Fotboll anses vara en så kallad "manlig arena" och det är dem manliga normerna som följs, vilket innebär att flickor som beträdder den så kallade manliga arenan ska följa den manliga normen. Det är inte bara fotboll som ses på detta sett utan idrotten generellt beskrivs och analyseras som en verksamhet där manlighet och kvinnlighet skapas, återskapas och iscensätts (Fagrell 2000; Larsson 2001; Redelius 2002). Fotbollsspelet för pojkar antas därför inte enbart att göra dem till goda fotbollsspelare utan också fostra dem till att förhålla sig till olika former av maskuliniteter (liksom feminiteter). Maskuliniteter skapas på olika sätt i olika samhällen och är historiskt

föränderliga. Som det tidigare nämnts så är dagens organiserad idrott grundad i en manlig norm – och värdesystem vilket gör att pojkar och flickor möter en genuspräglad idrottsmiljö. För den svenska fotbollen innebär det att flickor och kvinnors idrottande under en lång tid präglas av manlig dominans (Eliasson, 2009).

När flickor, tjejer eller kvinnor stiger in på fotbollsplanen så beträder de en värld full av maskulinitet, manliga normer, värderingar och regler som de anses ska följa och socialiseras in i. Det finns ingen direkt forskning på flickor i åldrarna sju till nio år om hur de socialiseras in i den manliga normen, vilket är en orsak till varför det är så intressant att studera dem. Anledningen till att jag vill studera socialisering bland fotbollsspelande unga flickor är för att av egen erfarenhet är det oftast i den ålder som de börjar spela fotboll och har därmed inte infunnit så länge i den maskulina arenan som fotboll anses vara.

Denna studie kommer därmed att handla om fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i den så kallade manliga normen.

Syfte/Frågeställningar

Syftet med studien är att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i en idrott styrd av manliga normer.

- På vilket/vilka sätt har fotbollen betydelse för flickors socialisering?
- Hur synliggörs reglerna och normerna för fostran inom ett flickfotbollslag?
- Vilken betydelse har pappan som sin roll som förälder på dotterns fotbollsspelande?

Tidigare forskning

I följande avsnitt kommer det att presenteras den forskning som det finns om *idrott som socialisationsmiljö, idrottens fostran och manlighet och feminitet inom fotbollen*. Den tidigare forskningen fokusera på pojkar och män samt äldre flickor och kvinnor och barn och ungdomar generellt, detta för att det inte finns någon forskning inom detta område för unga flickor det vill säga i åldrarna 7-9 år.

Idrotten som socialisationsmiljö

Den beteendevetenskapliga idrottsforskningen etablerades under 1970 – och 80-talet i Sverige. I flertal forskningsprojekt fanns en huvudfråga som rörde barn och ungdomar och ”idrotten som socialisationsmiljö” (Hjelm 2010). År 1993 lade Nilsson fram sin doktorsavhandling ”Fotbollen och moralen”, studiens huvudfokus rörde regelöverträdelse och vinnarmentaliteten inom tävlingsidrotten, i detta fall var det framförallt fotboll. Studien tittade på hur sådant påverkade normer och värderingar hos de barn och ungdomar som befann sig i denna ”uppfostringsmiljö” (Hjelm 2010).

I den mängd litteratur som det finns om barn och ungdomsidrott (som har blivit mer omfattande de senaste åren) finns det motstridiga uppfattningar om idrottsverksamhetens värde. Kritiken är riktad mot det ökade och ibland orimliga prestationskrav som finns på barnen, den ökade polarisering mellan olika grupper av barn, press från föräldrar samt utslagning och hårdnande konkurrensen. Vilket inte ger en positiv bild av barn och

ungdomsidrotten (Engström, 1999). Samtidigt som litteraturen ger denna bild av barn och ungdomsidrotten så förmedlar idrottsrörelsen själv en annorlunda och ibland till och med helt motsatt bild. De betonar hur barn och ungdomar lär sig att samarbeta, hur idrotten fungerar som social och etnisk mötesplats, idrottens hälsofrämjande aspekter och hur barn och ungdomar får ha kul. Dessutom tycks fotboll som utövas bland pojkar ofta tillskrivs som ett stort värde för manlig fostran. Pojkfotbollen framställs ibland som en rituell arena för möten mellan pojkar och vuxna män (Bonde 1999; Johansson 2000; Raphael 1988).

Idrotten framförallt föreningsidrotten utgör idag i det svenska samhället, vid sidan av skolan och familjen, den mest omfattande och värdefullaste uppfostringsmiljö för barn och ungdomar som är organiserad. De flesta idrottsföreningar har idag en organiserad verksamhet från 5 till 6 års ålder. Mer än hälften av alla barn i skolåldern är medlemmar i idrottsföreningar. När det gäller uppfostringsmiljön så finns det en stark närhet mellan familjen och idrotten. Samtidigt sker det i idrottsföreningens regi, där föreningens målsättningar skall vara det som styr verksamheten (Peterson, 2005; Coakley, 2007; Dunning & Waddington, 2003; Norberg, 2004).

Många ledare och föräldrar är engagerade i barn och ungdomsidrotten som är en mycket stor folkrörelse i Sverige. Ett särskilt kännetecken som har utvecklats för den så kallade föreningsorganiserade barn och ungdomsidrotten som finns i västvärlden, är den påtagliga involveringen av vuxna. Relationer mellan barn, ledare och föräldrar är mycket viktiga för barns upplevelse av idrott. Inom barn och ungdomsidrotten finns det en stor potential för vuxna att positivt kunna påverka dessa unga människor. Detta eftersom det är få miljöer där barn och vuxna är engagerade tillsamman frivilligt. Dock finns det samtidigt barn som upplever vuxnas förväntningar och krav som ett problem (Eliasson, 2009).

För att barn ska börja spela fotboll inom någon förening behöver det inte finnas någon nära anhörig som fungerar som initiator. Alla barn kommer på ett eller annat sätt, ofta via skolan och klasskamrater, i kontakt med fotbollen. Denna beskrivning visar hur fotbollen alltmer blir en pedagogisk miljö, där barn och unga ska utveckla sig själva som inte enbart har att göra med själva fotbollsspelet som en stark identitet, gott självförtroende, stark moral och ansvarskänsla. Fotbollsverksamheten ska inte bara bidra till att barn och unga utvecklas som fotbollsspelare, utan att de också får en allsidig fysisk utveckling i en stimulerande och personlighetsutvecklande miljö. Enligt fotbollens program har barn och ungdomsledaren inte bara ansvar för att fostra barnen till fotbollsspelare, utan även för barns fostran i vidare avseende. Mer konkret ska barn som spelar fotboll ha roligt, lära sig umgås samt att få sunda levnadsvanor. Ledarens uppdrag förutom att lära ut fotboll är bland annat främja kamratanda, lyssna på alla, anpassar efter individen, låta alla spela på alla platser och tona ner allvaret. Dessutom ska han eller hon vara ett gott föredöme både i uppförande och i stil, samt se till att de unga lär sig fair play (Karp, 2000; Brettschneider & Heim, 1997; Kremer-Sadlik & Kim, 2007; Morris, Sallybanks, Willis & Makkai, 2003; Shields & Bredemeiern, 1995).

Idrottens fostran

Idrottens verksamhet, särskilt barn och ungdomsidrotten har två centrala uppdrag. Det ena är samhällets/ demokratiska fostran det vill säga föreningsfostran. Utgångspunkten i föreningsfostran är att ta hand om alla som söker sig till verksamheten och låter var och en utvecklas enligt sina egna förutsättningar. Det andra uppdraget är tävlingsfostran som är idrottens egna uppdrag, det innebär förutom att utbilda i grenspecifika färdigheter så handlar det också om att lära sig att handskas med tävlandet. Att kunna vinna och förlora, att följa reglerna samt att göra en satsning för att uppnå sina mål. Tävlingsfostran strävar mot sin natur mot selektering, rangordning och elitsatsning bland deltagarna, anriktning och utslagning

utvecklas genom tävlingsfostran. Både föreningsfostran och tävlingsfostran har satt en stark prägel på alla idrottsverksamhet. Föreningsfostran står för medborgarfostran medan tävlingsfostran står för de mått och steg som antas skapa de bästa idrottsutövarna. Båda dessa aspekter skall finnas med i en idrottsverksamhet, men i praktiken är det svårt att få de enade (Peterson 2005).

Genom att hålla på med sport lär barn och ungdomar inte bara sin sport, i detta fall fotboll utan också hur de ska vara medborgare. Spelarna ska följa reglerna både på och utanför plan. Kunna samarbeta och anpassa sig till gruppen, visa respekt, komma i tid och ta hänsyn. De ska också lära sig normer, vett och etikett både på och utanför klubben samt rätta sig efter samhället. Dessutom ska de respektera reglerna och lära sig vad som är rätt och fel (Peterson 2005; Eliasson, 2009). Tävlingsfostran och föreningsfostran är något som man lär sig hantera både inom pojk- och flickfotbollen. Vidare beskrivs och analyseras ”idrott” i generella termer som en verksamhet där manlighet och kvinnlighet skapas, återskapas och iscensätts (Fagrell, 2000; Larsson, 2001; Redelius 2002). Därmed kan pojkarnas fotbollsspelande antas att det inte bara gör dem till fotbollsspelare utan att det också fostrar dem till att förhålla sig till olika former av maskuliniteter liksom feminiteter (Fundeberg, 2003).

Barn har blivit socialiserade in till den traditionella normen och dess syn på kön och idrott via bland annat media och skolan. Det är inom media som de könsmissiga aspekterna i synnerhet påtalas då det skrivs om de fostrande inslagen i pojkfotbollen. I media beskrivs fotbollen som en idrott där det skapas känslomässiga relationer med vuxna, mogna människor som ofta är män och att man får en bra uppfattning om vad det innebär att vara en bra man. Vidare uppfattas fotbollen vara ett alternativ till en icke önskvärd livsstil som består av kriminalitet, droger och alkohol. Det som också antas i artiklarna är att pojkar och unga män fostras inom pojkfotbollen med bland annat att ”följa regler, umgås med sina fäder och lära sig dela glädje och besvikelse med andra” (Fundeberg, 2003).

Manlighet och Femininitet inom fotbollen

Formell jämställdhet är en form av könsneutrala regler. Det vill säga att kvinnor och män ska ha samma möjligheter men det innebär inte automatiskt att de har det i praktiken. Exempel på detta skulle vara att kvinnor och tjejer som håller på med sport har svårare att få sponsorer och därmed sämre ekonomiska förutsättningar att utöva sporten trots att ett jämställt regelverk. Kvantitativ jämställdhet handlar mer om en jämn fördelning av kvinnor och män i ett givet sammanhang, medan kvalitativ jämställdhet handlar om att kvinnor och män har samma inflytande i det aktuella sammanhanget (Andersson & Radovic, 2011).

Maskuliniteter och feminiteter är konstruerat och det skiftar i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang (Oakley, 1972). I skolans nätverk finns det kulturella koder och förväntningar på de kvinnliga eleverna där att vara en fotbollstjej inte passar in. Det är framförallt i de yngre åldrarna som identiteten ”fotbollstjej” inte har bekräftats av skolan (Apelmo, 2005).

Kvinnliga fotbollsspelare blir ofta kallade normbrytare. Genom att de deltar i fotbollspraktiken omformuleras gränserna mellan och tolkningarna av manlighet och kvinnlighet, samtidigt som de påverkas av de föreställningarna om kvinnor som råder. Detta skapar diskussion om att de tjejer som kan spela boll anses inte längre vara en tjej (Fur, 2005). Larsson (2003) pratar om att framgångsrika kvinnliga fotbollsspelare framställs ofta tillsammans med det han kallar för normalitet. Normalitetens funktion är att säkerställa den normalitet som hotas av att personen utövar sport som är könsöverskridande för dess kön. Genus är en konstruktion som speglar uppfattningen om vad som anses kvinnligt och vad som

anses manligt. Det så kallade genuskontraktet är osynligt men har väl medvetna föreställningar om hur kvinnor och män ska agera gentemot varandra (Hellborg, 2011).

Till och med idrottsplatserna är på flera sätt segregerade miljöer, särskilt om de granskas ur ett könsperspektiv. Ett sätt för att kunna förstå varför idrotten är så könsuppdelat som den ofta är, är att titta på de arenor där sporten utförs, på arenorna kan det studeras vilka som vistas där (Haraldson, 2011). Fotbollens historia beskrivs ofta som könsimpregnerad, det vill säga att den är skapad av och för män. På detta sätt beskrivs ofta fotboll som maskulinitetens arena. Det är inte bara så att män är där och deltar utan det är också så att själva fotbollen beskrivs som en bärare av maskulinitet (Messner & Sabo, 1990; Nilsson, 1993; Theberge, 1981). Detta åskådliggörs exempelvis då kvinnor träder in på fotbollens och därmed arenan av maskulinitet, därmed tillskrivs kvinnorna olika former av maskulinitet och eller homosexualitet (Messner & Sabo, 1990; Olofsson, 1989). Med andra ord tycks kvinnor som stiger in på fotbollsplaner behöva förklaras: ”Vad gör de där?” eller ”Vilka kvinnor är det som befinner sig där?” (Fundeberg, 2003).

Att fotboll, och en stor del av övrig idrott, är ett socialt fenomen som skapats av män och för män verkar det råda stor enighet om. Vilket har gjort att den manliga normen inom idrotten är mycket stark. En grundläggande ambition inom feminismen är att alla människor ska ha tillgång till alla sociala rum och på lika villkor (Haraldson, 2011; Hargreaves, 1986; Messner, 1992; Messner & Sabo, 1990). Det är männen som har varit ledare för fotbollsverksamheten och det är männen som har deltagit i fotbollsaktiviteter. I fotbollshistorien har de kvinnliga inslagen varit få, inom den svenska fotbollen finns tidiga exempel på kvinnligt deltagande omkring sekelskiftet men åren därefter och i princip fram till damfotbollens genombrott på 1960- och 1970 – talen har flickor och kvinnor i stort sett varit uteslutna från fotbollen (Andersson, 2002). Maskulina sporter såsom fotboll karaktäriseras som aggressiva och effektiva medan feminina sporter är mer artisteri och mjukhet. Däremot ska det inte glömmas att om män uttrycker artisteri och mjukhet (som till exempel i konståkning) måste kvinnorna göra något annat för att skilja sig från männen, alltså de måste betona sin femininitet genom sin mildhet och skönhet (Hellborg, 2011).

Enligt Lars-Magnus Engström har idrottens positiva medlemsutveckling under 80-talet och början av nittiotalet stagnerat. En förändring är också att det numera finns flera flickor i traditionella pojkidrotter, och att en av de mest populära idrottsaktiviteterna bland flickorna är att spela fotboll (Karp, 2000). Genombrottet för svensk damfotboll (på grund av den positiva mediabevakningen som ledde till fortsatt engagemang) ledde till att alltfler flicklag på 1970-talet bildades och bestod enbart av yngre flickor som började spela fotboll i idrottsföreningar. Idrottsföreningarna började också öka sin satsning på ungdomsverksamheten, det var genom detta sätt som gjorde att fler flickor kom in i idrottsföreningarnas fotbollsverksamhet (Hjelm & Olofsson, 2003). Genombrottet för svensk damfotboll gjorde att damfotbollspionjärerna bildades, dessa pionjärer blev normbrytare och som genom sitt beteende utmanade fotbollens genusordning som innebar att det var en maskulin sport och enbart för män (Hjelm & Olofsson, 2003).

Det viktigaste inom fotbollen för tjejer är gemenskap, sammanhållning, ha kul och finnas där för varandra när de spelar fotboll. Betoningen av den sociala bitens funktion inom damfotboll har funnits där sedan damfotbollens begynnelse. Riksidrottsförbundets handlingsprogram konstaterar att deras jämställdhetsarbete alltfjämt grundas på en syn på män och kvinnor som olika. Dock är tävlingsidrotten inriktad på hård träning och prestation, vilket leder till en grundläggande konflikt för framförallt yngre kvinnliga idrottare (Apelmo, 2005).

Teoretisk referensram

I följande avsnitt kommer det att presenteras vilka teorier studien utgår ifrån samt hur de kommer att användas. Den vetenskapliga utgångspunkten för denna studie kommer att utgå ifrån *Könssocialisation*, Bourdieus *Symboliskt våld och Habitus* samt Connells *Maskulinitetsteori*. Dessa teorier kommer att användas för att kunna analysera vilken betydelse fotbollen (som anses vara en manlig idrott) har för unga flickors socialisering in i den manliga normen. Detta eftersom flickor som spelar fotboll anses vara normbrytare och därmed överskrider av samhällets syn på vad som är manligt och kvinnligt. Att de i samhället ska vara kvinnliga men att deras kvinnlighet begränsas inom fotbollen och de manliga normerna tar över.

Könssocialisation

Könssocialisation är ett uttryck som innebär att människor anpassar sig till samhällets krav och samtidigt bildar en identitetsbildning för de individer som blir socialiserade. Även om våra val kan vara genomsnittliga och därför är överensstämmande i ett sociologiskt perspektiv, betyder det inte att de inte kan vara reellt underbyggda för den enskilda individen. Denna dubbelhet i socialisationsprocessen glöms ofta bort när man anlägger ett rent sociologiskt perspektiv på fenomenet; sociologin uppfångar därmed anpassningen vid socialisationen och inte identitetsbildningen (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1991).

När könssocialisation ska förklaras som ett uttryck för könsroller, ligger fokus på anpassningssidan. Vilket innebär att flickor blir flickaktiga och pojkar blir pojaktiga eftersom det är detta de får beröm och uppmuntran för från omgivningen, medan det motsatta beteendet antingen ignoreras eller straffas. Exempel på detta är om en flicka gör sig fin eller hjälper sin mamma i köket och en pojke som är duktig på att spela fotboll får beröm och erkännande. Medan en flicka som spelar fotboll och en pojke som gör sig fin eller hjälper till i köket blir ignorerade. Då båda könen gärna vill bli accepterade av andra och därmed bli en del av en social gemenskap och försöker därmed uppfylla de rollförväntningar som omgivningen har på dem. Socialisation ses som en inlärningsprocess för rollteorier, där vi gradvis internaliserar de normer och attityder och attityder som vår omgivning önskar att vi skall ha. Detta för att den sociala ordningen skall bestå (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1991).

Socialisations och identitetsbildning kan förstås som en process där individer aktivt skapar mening och struktur i den värld som han eller hon lever i. Vilket innebär att när flickor blir flickaktiga och pojkar blir pojaktiga, beror det inte först och främst på att detta beteende belönas av andra, utan att barnet försöker skapa mening i vad det betyder att tillhöra olika kön (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1991).

Bjerrum Nielsen och Rudberg (1991) beskriver skapandet av könssocialisation sker av de erfarenheter som vi gör i olika livshistoriska faser lagras ovanpå varandra och genomsyrar och omstrukturerar varandra i en viss utsträckning. Genom våra tidiga erfarenheter skapas en könssubjektivitet som är en grundläggande formning av vår behovsstruktur och vår psykologiska kapacitet. Könsrollsuppfostran gör så att vi tillägnar oss vissa normuppsättningar som på mer eller mindre begränsade områden bestämmer vårt beteende och handlingar.

Symboliskt våld och Habitus

Bourdieu har ett begrepp som kallas för symboliskt våld, som innebär att de är ett milt och omärkligt våld som offren inte ser. Det utövas huvudsakligen på rent symbolisks väg via

kommunikation och kunskap, eller närmare bestämt via misskännande, erkännande och i extremfallet känslor. Det symboliska våldet är helt anpassat efter vårt samhälle, som till exempel via de instanser som bidrar till reproduktion av genushierarkier. Den så kallade praktiska ordningen blir genom detta förklädd och uppfattas som naturligt både av de dominerande och de dominerade. Med detta menar Bourdieu att kvinnor får ta hand om det husliga och omsorg, de befinner sig därmed i en sfär som Bourdieu betecknar som privat och dold. Medan männen i sin tur hör samman med de officiella, offentliga, riskfyllda och de många attribut som har att göra med det som bryter mot den kvinnliga normen. Den kvinnliga normen innebär att få ta hand om det vi värdesätter som viktigast i vårt samhälle (Bourdieu, 2004).

Genom att använda sig av Bourdieus begrepp symboliskt våld kan man problematisera förhållanden och samband mellan kulturella och socioekonomiska villkor (Bourdieu 2004; Bourdieu & Wacquant, 1992). Bourdieus använder begreppet för att synliggöra dolda, internaliserade och förkroppsliga former av förtryck som verkar i vardagen via socioekonomiska villkor och negativa representationer av arbetarklass, invandrare och kvinnor med flera.

Ytterligare bevis enligt Bourdieu själv för den naturaliserade sociologiska konstruktionen som tillåter den manliga dominansen att fortsätta syns redan i ungdomars val. Redan i ungdomen börjar könsuppdelningens strukturer bestämma de val och även de konsekvenser som uppstår i och med dessa val. Med detta menar Bourdieu att flickors och pojkars erfarenheter, speciellt inom idrotten har påverkat dem att bli "normaliserade" det vill säga inneslutna i normen (Bourdieu, 2004).

Pierre Bourdieu beskriver i sin bok *The Logic of Practice* att människor varken är helt fria, rotlösa och rena subjekt och vi bör samtidigt undvika det slutna system i vilket människor endast kan utföra handlingar inom systemets specifika begränsningar. Habitus är ett begrepp som Bourdieu använder för att knyta samman människors praktik (kroppsliga och verbala handlingar) med de ekonomiska och materiella villkoren. Habitus definierar han som människors förkroppsligade erfarenheter av vad de varit med om, hur de lever och handlar samt de sociala förutsättningarna som detta sker inom (Bourdieu, 1990).

Övning och träning inom en idrottsverksamhet ger färdigheter som "sätter sig i kroppen". Det blir med Marcel Mausses begrepp som är en del av människans habitus och som har utvecklats av Bourdieu. Termen habitus använder Mause då han vill beskriva och förstå hur olika kroppsliga färdigheter utvecklas på olika sätt i olika miljöer och situationer. Detta begrepp kan kallas "kroppen som en spegel". Mausses tolkning av habitus innebär att det finns en länk mellan den individuella kroppen och det omgivande samhället. Han ser habitus som ett kulturellt fenomen: olika kroppstekniker utvecklas i olika samhällen och olika tider. Människors sätt att till exempel gå, springa och simma ser olika ut beroende på vilket samhälle och vilken tid de lever i. Kroppen speglar därmed bokstavligen och bildligt, det samhälle som den finns i. Den mänskliga kroppen betraktas som en del av ett större sammanhang och som en del av samhället. Dessutom präglas flera av de strukturalistiska texterna av att kroppen ses som ett objekt. Kultur och samhälle inristas på kroppen antingen i eller på. Den beskrivs och tolkas som "tecken", "symbol" och "metafor". Inom den kulturanalytiska traditionen kan man säga att kroppen ses som något, eller snarare på ett nytt sätt: som samhälle, som identitet eller som ideologi (Giddens, 1993).

Maskulinitetsteori

Connell (1995) pratar om maskulinitetsteorier som rymmer en tydlig maktaspekt: hur maskuliniteter värderas och hierarkiseras i förhållande till varandra och till feminineter. Det så kallade ”manlighets begreppet” har historiska förankringar i könsrollstänkandet som utgår från en jämlik och kompletterande ordning mellan vad som är manligt och kvinnligt.

Connell (1995) pratar också om de vita medelklassmän som identifierar sig inte bara genom relation till och i jämförelse med den vita medelklassens kvinnor utan också i relation till arbetsklassens män, till andra etniska grupper och så vidare. Kritik som riktas mot den är att det kan leda till enkla stereotypiseringar, vilket innebär att det skulle finnas en medelklassmaskulinitet eller en svart maskulinitet. Connells svar på denna kritik är att beskriva och analysera olika grupper av män utifrån olika situationer och betonar hur kön integrerar med andra faktorer som ras, klass och sexualitet.

Dessa genuskillnader är inte någonting som bara existerar, det är någonting som händer och måste få hända, men det är också någonting som kan tas bort, ändras eller tonas ner. Barn får genus att hända eller så gör de något mer med det. Exempel när flickor jagar pojkar och pojkar jagar flickor leder det till att de är på jämställd nivå genom att alla jagar alla, dock händer inte alltid detta. Bland pojkar är det vanligare med tuffa tag. Dessutom kontrollerar oftast en större del av skolgården av pojkar än flickor och pojkarna stör ofta flickornas aktiviteter än vad flickorna stör deras. Med detta menar man att pojkar tillgriper oftare aggression och vill gärna göra anspråk och vill gärna göra anspråk på makten, i den begränsade utsträckningen barn kan göra sådant. Pojkarna kan också göra anspråk på makten även på symbolnivå. Det gör de genom att behandla flickor som en källa till smitta eller föroreningar eller att de har så kallade ”tjejbaciller”. Detta kan verka vara en småsak men att undvika fysisk närhet till en annan person och deras tillhörighet därför att de betraktas som en smittbärare är en kraftfull markering av social distans och påstådd överlägsenhet (Connell, 2003). Därmed finns det en asymmetri i pojkars och flickors situationer som återspeglas i skillnader mellan pojkarna och mellan flickorna. Som till exempel att en del pojkar avbryter ofta flickors lekar och att en del flickor börjar intressera sig för ”romantik” tidigare än pojkar. Kort sagt kan man säga att barnen börjar visa något av den differentieringen av genusmönster, genushierarkier och sexuella hierarkier, som är vanligt bland vuxna (Connell, 2003)

Mer formellt uttryckt innebär det att man blir iklädd i könsroller genom ”socialisation”. Diverse ”socialisationsagenter”, såsom familjen, skolan, kamratgruppen och massmedierna, tog det uppväxande barnet i sin hand. Genom ett stort antal små handlingar överförs dessa agenter till flickan eller pojken de sociala ”normer” eller förväntningar som gäller för hans eller hennes beteende. Detta kan ske genom att de beundrar och härmar vissa förebilder som till exempel en ”fotbollstjärna”. Att följa normerna innebär att barnen i detta fall får belöningar eller positiva sanktioner som leende från modern, gillande från kamraterna, bra skolbetyg, framgång hos det motsatta könet och ett bra jobb. Att bryta mot eller avvika från normerna medförde negativa sanktioner, alltifrån rynkande pannor och förebrående röster till misshandel eller fängelsestraff. Denna blandning av positiva och negativa reaktioner lär de flesta barn det rätta genusrelaterade beteendet under uppväxten. Vilket så småningom kommer att ske automatiskt, och de kommer troligen att börja tänka på sig själv som den sortens människor som de förväntas vara. De utvecklar just de karaktärsdrag som samhället anser är lämpliga för kvinnor respektive för män och därigenom ”internalisera” normerna (Connell, 2003). För det första finns det inte bara en ”könsroll” för pojkar och en för flickor. Det finns multipla mönster för maskulinitet och femininet i dagens samhällen. De härrör delvis från klasskillnader och den etniska mångfalden i de moderna samhällena (Connell, 2003).

I en skola representerar lärarna en rad olika mönster av maskulinitet och femininitet för barnen, helt enkelt som ett resultat av mångfalden hos deras egna liv. En stor del av barnens genusinläring består därför i att lära sig genuskompetens. Barn och ungdomarna lär sig att hantera genusordningen. De lär sig att anta en viss genusidentitet och utföra vissa genusprestationer. De flesta pojkar och flickor misslyckas med att uppfylla genusidealen – de ideal som handlar om elegans, skönhet, skicklighet, bedrifter eller uppskattning (Connell, 2003).

Metod

I följande avsnitt kommer det att ske en beskrivning om hur datainsamlingen utfördes, vilka som deltog i studien och hur det empiriska materialet kommer att analyseras utifrån Hermeneutiken.

I denna studie medverkade två flickfotbollslag från södra Sverige i åldrarna 7-9 år. Datainsamlingen skedde genom observationer och gruppintervjuer, Lag 1 observerades tre gånger, två gruppintervjuer med flickorna och en gruppintervju med ledarna. Lag 2 observerades två gånger, två gruppintervjuer med flickorna och en gruppintervju med ledarna. Valet av att använda två metoder och valet av flickfotbollslag ansåg forskaren vara nödvändig och det bästa sättet eftersom forskaren vill kunna beskriva och förstå på vilket/vilka sätt fotbollen har för betydelse för unga flickors socialisering in i den manliga normen.

Genom att använda sig av deltagande observationer kunde forskaren studera flickorna i deras ”naturliga miljö”, vilket också Eliasson (2009) argumenterar för i sin studie där hon också utförde deltagande observationer. Deltagande observationerna skedde på följande sätt, forskaren deltog på två till tre träningar och observerade flickorna genom en observationsmall som forskaren hade framställt (se bilaga 4). Genom att följa observationsmallen gjorde forskaren fältanteckningar som sedan sammanställdes. Valet av att använda fältanteckningar istället för videokamera är för att det var barn som skulle studeras och det kan vara känsligt om det används en videokamera. För att undvika detta valde forskaren istället att använda sig av fältanteckningar. Patel och Davidson (2003) skriver att fördelen med observationer är att den är den mest användbara metod när det ska samlas in information inom områden som berör beteenden och skeenden i naturliga situationer. Den kräver inte lika mycket aktivitet och samarbete för de personer som deltar i observationen som i en intervju. Nackdelen med observationer är att de är tidskrävande och dyra. En annan nackdel är att även beteende och skeenden studeras i en naturlig situation är det inte säkert att det stämmer överens med det man är ute efter.

Intervjuer är ett oslagbart verktyg, på kort tid kan man få höra flera personers reflektioner kring ett samhällsfenomen ur deras synvinkel (Lalander, 2011). Forskaren ville kunna beskriva och förstå på vilket/vilka sätt fotbollen har för betydelse för flickors socialisering enligt dem själva och ur ledarnas perspektiv (vilket forskaren kunde få reda på via gruppintervjuer). Det utfördes olika gruppintervjuer, en för flickorna där forskaren delade upp dem i två grupper så att de var runt 9-10 stycken i varje. Sedan skedde det en gruppintervju med enbart med ledarna i laget. Anledningen till att forskaren hade valt gruppintervjuer är för att flickorna skulle känna sig trygga, genom att vara med sina vänner. Ledarna intervjuades också eftersom forskning visar att de är en del av flickornas socialisering och fostran. Därmed kunde det vara en intressant aspekt att höra hur de såg på fotboll, flickor och socialisering. När det gäller gruppintervjuerna intervjuades flickorna och ledarna var för sig (gruppvís) detta för att ledarna inte skulle påverka flickorna samt att det fanns två olika intervjuguider med olika frågor fast med samma innebörd. Intervjuguiden (se

bilaga 2) för flickorna hade 24 stycken fasta frågor med möjlighet till följdfrågor och intervjuguiden (se bilaga 3) för ledarna bestod av 14 stycken frågor med också möjlighet till följdfrågor. Varje intervju var beräknad att ta femton minuter för flickorna och trettio minuter för ledarna. Detta för att barn har lättare att tappa koncentrationen och därmed blir det sämre kvalitet på intervjuerna. Anledningen till att det fanns två olika intervjuguider var för att ena guiden innehöll frågor som var anpassade efter flickorna så att de skulle förstå. Intervjuerna varken filmades eller spelades in utan det gjordes anteckningar som blev intervjukrifter. Detta val har gjordes eftersom det handlar om barn och för att lättare kunna skydda dem och därmed hålla konfidentialiteten. Ahrne och Svensson (2011) skriver att fördelen med att använda sig av intervjuer är att man kan få höra flera personers reflektioner kring ett samhällsfenomen ur deras synvinkel. Det går också relativt snabbt att genomföra vilket gör att fler vill ställa upp och därmed får man ett bredare material till sin studie. Svagheter med att använda sig av intervjuer är att det finns problem med vad en utsaga från intervjun egentligen betyder. En annan svaghet är att intervjun är ett resultat av ett samtal som sker på en viss plats och vid ett visst tillfälle. Det vill säga att det som sägs även om det är med ärliga avsikter kan ha andra syften än vad intervjuaren tänkt sig eller förstår. För att kunna få ett material som säger mer om det man studerar bör intervjuer kompletteras med andra metoder som exempelvis observationer.

Urval

Syftet med studien är att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i den så kallade manliga normen.

Tanken var från början att avgränsa till enbart ett lag för studien men det blev tillslut två. Detta för att av egen erfarenhet att flickor tränar max en till två gånger i veckan och det är inte säsong för matcher vilket gör att hade det bara varit ett lag hade det blivit för lite empiriskt material att analysera. Genom att ha två lag kommer det att bli förhoppningsvis dubbelt så mycket empiriskt material än om det bara hade varit ett lag. Avgränsningen till urvalet för denna studie blev därmed två lag som består av flickor i åldrarna 7-9 år gamla som spelar fotboll. Detta urval av både ålder och idrott har valts eftersom det är detta som kan ge svar på syfte och frågeställningar. Dessutom anses fotbollen vara en av de ”manliga idrotterna” och ändå tillhör fotbollen en av de mest populära idrotterna för flickor. Tanken också bakom detta val är det inte finns någon direkt tidigare forskning inom detta område för så unga flickor. En annan tanke bakom detta val är att det är oftast i denna ålder det vill säga 7-9 år som flickor börjar spela fotboll och har därmed inte varit så länge i den så kallade ”manliga normen” som fotbollen anses vara enligt tidigare forskning. Man kan säga att flickornas kunskapsförmåga om den så kallade ”manliga normen” är som John Locke uttrycker det...”kunskapsförmågan ursprungligen är som ett vitt, oskrivet papper på vilket erfarenheten skriver de ord som utgör våra kunskaper”.

Ledarna för dessa lag kommer också att delta i studien även om fokus ligger på flickorna. Detta eftersom ledare har en stor roll för barn och ungdomars socialisering och fostran inom idrotten. Därmed kan de vara en intressant aspekt att ha med hur ledarna ser på fotbollens betydelse för flickors socialisering in i den så kallade ”manliga miljön”.

Det som också ska påpekas är att föreningarna som har valts till studien har forskaren inte någon koppling till, detta för att forskaren vill hålla en objektiv forskarroll och kunna göra studien mer trolig.

Genomförande

Den första kontakten skedde genom att forskaren skickade ut ett mail till ansvarig ledare för de vardera lagen. I mailet beskrev forskaren översiktligt vad studien handlar om och om det fanns intresse att delta i studien. Det bifogades också ett informationsbrev (se bilaga 1) där ytterligare information fanns om vad studien handlade om och gick ut på.

Efter positivt svar från de båda föreningarna tog forskaren kontakt via telefon där forskaren tillsammans med ansvarig ledare kom överens med hur många gånger forskaren fick tillgång till laget och ledarna för observation och intervjuer. Forskaren skrev därefter i samråd med ledarna ett mail (angående studien och dess innebörd) som var riktat till målsman för flickorna i laget samt bifogade informationsbrevet. Forskaren tryckte på att det var helt frivilligt för flickorna att ställa upp samt ville de inte att sin dotter skulle ställa upp skulle de meddela forskaren detta så fort som möjligt. Ansvariga ledare var mycket hjälpsamma att få ut denna information till flickornas målsmän.

Lag 1 observerades under tre träningstillfällen och Lag 2 observerades under två träningstillfällen. Forskaren valde att inte presentera sig för flickorna utan valde istället att smälta in i miljön. Detta för att inte påverka flickorna eller träningen. Observationerna varade mellan en till en och en halv timme per gång, under observationerna användes en så kallad observationsmall (se bilaga 4) som var utformad efter studiens syfte och frågeställningar. Observationsmallen var till hjälp för att forskaren lättare skulle kunna hitta de aspekter som skulle ge svar på studiens syfte och frågeställningar. Observationerna filmades inte på grund av att forskaren inte fick tillåtelse av flickornas målsmän att göra. Därmed skrevs aspekterna som hittades ner som fältanteckningar.

I Lag 1 och Lag 2 genomfördes två gruppintervjuer med flickorna. Ledarna delade upp laget i två grupper med sex stycken i varje grupp. Ena gruppen fick följa med forskaren till omklädningsrummet där intervjun utfördes medan andra gruppen fick ha fotbollsträning och sedan bytte de när intervjun var klar. Innan forskaren började intervjun förklarade den för flickorna vad det handlade om så att de lättare skulle förstå. Sedan förklarade forskaren också för dem att det var helt frivilligt och att de inte var tvingade att svara om de inte ville. Intervjun varade mellan femton till tjugo minuter och det användes en intervjuguide (se bilaga 2) där frågorna var utformade efter studiens syfte och frågeställningar, dessutom var frågorna anpassade så att flickorna skulle förstå dem. Intervjuguiden var också anpassad för eventuella följdfrågor som kunde uppstå. Flickornas svar och tankar på frågorna skrev forskaren ner till intervjuskrifter. Intervjuerna spelades inte in på band eftersom forskaren inte fick tillåtelse av flickornas målsman att göra det.

Gruppintervjuerna med ledarna utfördes i omklädningsrummet efter att flickorna hade lämnat fotbollsträningen. Innan intervjun började förklarade forskaren för ledarna vad intervjun skulle handla om, att det var helt frivilligt att vara med och att de fick avsluta när de ville. Intervjun var i cirka trettio minuter och det användes en intervjuguide (se bilaga 3) där frågorna också var utformade efter studiens syfte och frågeställningar men anpassad till ledarna. Forskaren hade tillstånd att spela in intervjun med ledarna men valde ändå att skriva ner deras svar och tankar på frågorna till intervjuskrifter. Detta eftersom forskaren ville använda sig av samma intervjuemetod både för flickorna och ledarna.

Efter genomförda observationer och intervjuer sammanställdes fältanteckningarna och intervjuskrifterna för att börja analyseras.

Analysmetod

Denna analys utgick från metodansatsen hermeneutiken. Hermeneutiken handlade om läran om tolkning och med det menas hur vi kan förstå och skapa mening. Det betonade helt enkelt tolkningens roll för förståelse och kunskap (Allwood & Eriksson, 2010; Gustavsson, 2003). Patel och Davidson (2003) menade att en som använde sig av hermeneutiken beskrev att mänsklig verklighet var av språklig natur det vill säga att det var genom språket som människan skaffade sig kunskap. Därmed gick det att förstå andra människor genom att tolka hur något existerade eller kom till uttryck i språket på både på de verbala och skriftliga sätten. Inom hermeneutiken fanns den så kallade hermeneutiska cirkeln som innebar att delen endast kan förstås ur helheten och tvärtom (Alvesson & Skoldberg, 2008).

All empiri tolkades som text inom hermeneutiken. Texter det vill säga dagböcker, uppsatser, brev, dokument, skönlitteratur och intervjukrifter var det vanligaste empiriska materialet inom hermeneutiken (Westlund, 2009; Gustavsson, 2003; Nåden, 2009) Det var viktigt med sammanhanget, vart dessa texter var skrivna någonstans påverkade hur helhetsbilden kom att bli. Texterna stod oftast för sig själv och tolkades utan informantens påverkan. Ödman (2007) delade in ”tolka” i tre olika funktioner som uttrycktes i ord, förklarade och översatte. Hermeneutiken kunde ses som en bred metodinsamlingsansats där många metoder passade att göras för att kunna tolka, förstå och veta. Ödman (2007) beskrev tolkningens och förståelsens process som att det var en massa pusselbitar som sattes ihop. Vilket innebar att först förstod man ingenting men sen när bitarna föll på plats då förstod de mer och mer. När väl den sista biten var på plats då förvandlades den till något som kunde förstås (Ödman, 2007). Westlund (2009) och Nåden (2009) skrev också för att kunna förstå helheten samt beskriva när en text skulle tolkas är det forskarens uppgift att förstå textens innehåll. Med detta menade (Westlund, 2009) att det inte finns något generellt arbetssätt för att analysera och tolka. Detta berodde på att det fanns många olika sätt att kunna gå in i en text och det var på grund av den förförståelse som fanns hos forskaren och som dessutom sågs som viktig inom hermeneutiken när en tolkning skulle göras. Ödman (2007) skrev att tolkningsprocessen kunde ses som en spiral där processen sökte nya delar och grävde sig djupare ner i förståelsen.

Enligt Patel och Davidson (2003) hade hermeneutiks forskning ett tydligt drag av abduktion. Eftersom forskningen kunde pendla mellan olika former av synvinklar. I denna studie kändes därför den hermeneutiska ansatsen mest relevant då det gick bland annat att koppla till att det genomfördes en form av abduktion i forskningsmetoden. Avsikten med en sådan här forskning var därför inte att alltid nå fram till olika teorier utan det som en forskare egentligen ville göra var att poängtera något som var unikt eller viktigt i ett visst sammanhang.

Tillvägagångssätt

Efter genomförda observationer och intervjuer kommer det empiriska materialet som är fältanteckningarna och intervjukrifterna att analyseras på följande sätt. Först kommer fältanteckningarna och intervjukrifterna att bilda en noggrant utskrivna sammanhängande text, detta för att underlätta tolkningsarbetet.

Andra steget kommer forskaren att läsa igenom hela texten och försöka förstå helheten av den, därefter kommer forskaren att läsa olika delar av texten var för sig för att kunna skaffa sig en förförståelse av dessa. Därefter kan forskaren pendla mellan dessa båda synsätt och därmed kunna ställa de olika förförståelserna i relation med varandra.

Patel och Davidson (2003) skriver att forskaren kan genom att analysera på detta sätt pendla mellan subjektets synvinkel det vill säga i denna studie är det intervjuaren och observatören

och objektet synvinkel det vill säga den intervjuade och observerade. Detta för att kunna nå fram till en god förförståelse av det studerande problemet.

Forskarens förförståelse

Eftersom forskaren själv är tränare för ett flickfotbollslag i åldrarna 7-9 år samt har själv spelat fotboll kommer den att använda sig av sin förförståelse för området som ett verktyg i tolkningsarbetet. Patel och Davidson (2003) skriver att en forskare inom hermeneutiken använder hela tiden sin förförståelse som ett verktyg i tolkningen. För att lyckas med detta krävs det ofta av den hermeneutiska forskaren att kunna använda sig av sin empati eller medkänsla för att förstå objektet. Att ha förförståelse kan vara negativt eftersom forskaren kan ha svårt att se nya aspekter inom området. Genom att forskaren har valt lag som den inte har någon anknytning till blir dess förförståelse en stor positiv tillgång för studien.

Etiska övervägande

Det finns fyra krav att genomföra enligt Vetenskapsrådet (2007) för att identitet skydda de människor som forskarna har med i sin studie. Det första är att forskaren skall informera vad som är forskningens tänkta syfte vilket kommer stå i ett informationsbrev samt att det kommer att sägas muntligt. Steg två är att de medverkanden och målsmän skall ge ett samtycke om de vill vara delaktiga i studien eller inte. Denna kommer deltagarna samt deras målsmän också att bli informerade via informationsbrevet både skriftligt och muntligt. I informationsbrevet kommer det att stå vad studien innebär och att det är helt frivilligt att ställa upp samt att de har rätt att hoppa av studien när som helst. Konfidentialitet är det tredje kravet vilket innebär enligt Vetenskapsrådet (2007) att alla uppgifter på de människor som medverkar i studien skall förvaras så att inga andra kan ta del av dessa mer än forskarna själva. Uppgifterna om deltagarna i studien kommer att förvaras på ett säkert ställe som bara forskaren vet om. Det sista kravet som en forskare skall genomföra är nyttjandekravet som innebär att de som forskaren samlar in skall ingen annan kunna ta del av utom dem själva i sin egen studie. Inget kommersiellt bruk av den insamlade data får inträffa. Forskaren till denna uppsats kommer därför själv att förvara de insamlade data så den inte skall delge någon annan som inte berör den.

Resultat

Här under presenteras de kategorier som har framkommit utifrån de intervjuer och observationer som har genomförts och svarar mot frågeställningarna. Följande kategorier har skapats *Regler och normer, Allvar och lek, Socialisering, Papparollen* och *Manligt och kvinnligt inom fotbollen*.

Regler och normer

De regler och normer som respektive lag hade gällde inte bara på planen utan också utanför berättade ledarna i intervjuerna. Utifrån observationerna av träningarna syntes det att reglerna och normerna kom från ledarna själva genom deras tal men att föräldrarna hade tillåtelse att gå in och påverka reglerna och normerna. Ledarna berättade själva att de hade tagit fram reglerna och normerna utifrån klubbens policydokument och Svenska Fotbollsforbundet.

Ledarna för ena laget berättade i intervjuerna att flickorna lärde sig regler som de ska använda utanför planen också men att de är fortfarande för små för att förstå det. Medan det andra lagets ledare berättade att flickorna i deras lag lärde sig att hjälpa andra vilket de har nytta av på sidan av planen.

Enligt flickorna själva så *"lär man sig mycket"* på träningarna det vill säga att de lär sig inte bara fotboll och fotbollregler och normer utan andra regler och normer som gäller också utanpå plan. Dessa regler som de tar upp är bland annat att man inte får svära, inte slåss, inte puttas, vara snälla och lyssna på ledarna. Regler och normer som också finns i samhället. Man märkte på flickorna under träningarna att de hade koll på vilka regler som gällde, att alla ska få vara med, schysst spel och vårdat språk. Var det någon som bröt reglerna var flickorna själva snabbt framme och markerade att man hade brutit reglerna.

Under observationerna märktes det att flickorna brydde sig om varandra även om det fanns grupperingar, men så fort någon skadade sig så var alla framme och kollade läget. Samt så bad dem om ursäkt om de råkade göra någon illa. Detta visade också att de hade koll på vilka regler och normer som gällde, att de ska ta hand om varandra och hjälpa varandra.

Alla ledarna för lagen tyckte att all idrott och inte bara fotboll är viktig för barn och ungdomar. Genom att hålla på med idrott har de någonstans att ta vägen och får en betydelsefull fritid. Tyvärr konkurrera idrotten med annat." *De blir inget utvecklande om man bara elitsatsar på lagen. Det är viktigare med bra relationer så att de stannar kvar. Det sociala är viktigare än fotbollen"* uttryckte en av ledarna i ena ledarintervjun. Att det var viktigt att fokusera sig på den sociala biten och inte bara elitsatsa för då blir det att flickor som inte utvecklades lika snabbt kommer att tappas. De pratade helt enkelt om hur de ansåg att flickorna skulle fostras inom fotbollen, om det ska vara på allvar eller lek.

Allvar och Lek

Det som märktes tydligt under observationerna på träningarna var att fotboll ska vara roligt men att det ska också tas på allvar. Ledarna uttryckte under observationerna av träningarna att fotboll ska vara roligt, alla ska få vara med och att alla ska tycka det är roligt. Att flickorna ska vara där för att spela fotboll men framförallt ha det roligt. Men undermedvetet framställde ledarna en allvarigare bild av fotbollen genom att lära flickorna att spela fotboll på seniornivå.

En del av flickorna berättade i intervjuerna att de tar fotbollen på stort allvar eftersom de hade en dröm att bli fotbollsproffs medan andra är mer där för att umgås med sina vänner. Ledarna själva uttryckte i ledarintervjuerna *"Vi lär dem att ha roligt och att det ska vara kul att spela boll. Sedan måste man hitta en balans mellan deras tävlingsinstinkt och att vissa vill leka. Ibland är inte alla nöjda men det är inte lätt att tillfredsställa alla, man försöker så gott man kan men det är svårt"*. Ledarna tyckte att de var svårt att tillfredsställa alla flickornas behov eftersom vissa av dem tar fotboll mer på allvar än andra. Samt att det fanns dem som bara var där för att umgås och ha skoj. På träningarna under observationerna märktes det hur flickornas tävlingsinstinkt kom fram, det var viktigt för dem att göra många mål och vinna. *"Tjejerna har en riktig tävlingsinstinkt och vill alltid vinna"* framkom i ledarintervjuerna. Att flickorna hade en tävlingsinstinkt i sig och ville därmed alltid vinna. Det framkom ett visst beteende som visade på tävlingsinstinkt och att inte gillade att förlora vilket också flickorna bekräftade i sina intervjuer. Flickorna berättade under sina intervjuer angående sin tävlingsinstinkt att vinner de inte matcherna så blev de mycket besvikna, arga, skrek och buade åt motståndarlaget.

Ledarna var medvetna om flickornas tävlingsinstinkt och under observationerna av träningarna försökte tona ner den genom att föra in olika lekmoment. Trots detta förvandlade flickorna själva leken till tävling. Var de i par eller i små lag diskuterade de hur de ska göra för att vinna och ofta var det så att de som fuskade var de låg efter eller var nära på att vinna.

Ledarna och föräldrarna märkte att de fuskade och flickorna fick börja om från den platsen där de exempelvis tappade bollen.

En ledare berättade i intervjun att flickorna hade en sådan tävlingsinstinkt märktess när det kom andra lag eller om de höll på med annan idrott som hade flickor från ett annat fotbollslag. Då ville de gärna markera att de är bättre än dem och hälsade knappt.” *Vissa av dem spelar innebandy med andra tjejer från ett annat fotbollslag, innan kunde de inte ens hälsa på varandra men de börjar smått ta steg att kunna spela tillsammans i innebandyn men det är fortfarande vi mot dem*”. Deras tävlingsinstinkt var så starkt kopplat till deras lag och fotbollen att de inte kunde vara med andra flickor från andra fotbollslag även om det var en helt annan sport.

Allvaret och leken som finns i fotbollen för dessa flickor påverkar vilken relation de hade till varandra, till ledarna och föräldrarna.

Socialisering

Relationerna och den sociala biten var viktigt för flickorna inom lagen. En av ledarna berättade i en av ledarintervjuerna ”*Det är viktigare med bra relationer så att de stannar kvar. Det sociala är viktigare än fotbollen. Vissa tjejer har börjat för att få träffa kompisar, man trodde inte att de skulle stanna länge men de är fortfarande kvar och tycker att fotboll är kul*”. Den sociala biten lockade vissa flickor till fotbollen och nu hade de lärt sig fotboll och tyckte det var kul. Vilket gör att de stannade inte bara kvar för det sociala utan också för att de tycker att fotboll var kul.

Fotboll var för flickor mer än bara träna, spela matcher, ha roligt och försöka nå sin dröm att bli fotbollsproffs. Det handlade också om att umgås, skapa nya relationer och lära sig att socialiseras vilket märktes på observationerna av träningarna men det var också något ledarna tog upp i intervjuerna.

Av observationerna framkom det att för båda lagen var det viktigt och betydelsefullt att alla fick vara med och det tilläts inget utanförskap. Det märktes genom att ledarna arbetade med gruppsammanhållning. För att förbättra sammanhållningen i laget gjorde ledarna upp stafetter som var blandat med teknikövningar och samarbetsövningar med boll. Flickorna berättade i intervjuerna att de sjöng hejarsånger som de gjorde antingen före eller efter träningen eller match. Ena laget berättade att de gjort egna sånger om sitt lag som de brukade sjunga när det var match. De gav varandra highfive och pushade varandra under träningen, vilket stärkte sammanhållningen.

Ledarna berättade i intervjun att flickorna i lagen inte hade börjat byta om tillsammans före och efter träningen, detta var någon som ledarna i ena laget ville införa eftersom det var viktigt för flickornas sammanhållning. I omklädningsrummet kunde flickorna få chansen att få egen tid med varandra utan ledare eller föräldrar. Enligt flickorna själva sina intervjuer så hade alla någon att umgås med i laget, både på planen men också utanför såsom i skolan eller på fritiden. De flesta gick i samma klass eller bodde i samma bostadsområde. Vissa flickor uttryckte till och med att alla var bästisar i laget. Vilket visade på att både flickorna och ledarna ansåg att de hade bra sammanhållning i laget.

Även om det var bra sammanhållning i lagen så talade ledarna ändå om att flickor gärna ville gruppera sig. ”*Flickor vill gärna ha sin fasta klunga och det är bra att de håller på med lagidrott för då lär de sig att alla kan, ska och får vara med*”. ”*Flickor vill som sagt gärna gruppera sig och genom att hålla på med fotboll får de lära sig att alla ska få vara med*”.

Flickor ville gärna gruppera sig men att de förhoppningsvis lärde sig genom att hålla på med fotboll skulle alla ska få vara med. Att det fanns grupperingar syntes tydligt utifrån observationerna av träningarna samt att det fanns dem som gärna ville vara med varandra syntes tydligt på träningarna. Var det samlingar så satte sig flickorna alltid bredvid sin kompis eller kompisar vilket gjorde att när de väl skulle delas in grupper så hamnar de alltid med sin kompis. I ena laget när flickorna spelade match så var det alltid två lag som hejade på varandra medan det tredje laget var det ingen som brydde sig om och det var nästan ingen som vill vara i det laget utan ibland hände det att de stod och drog i västarna för att hamna i ”rätt” lag. En annan situation där gruppering syntes tydligt var tre stycken flickor som ville vara med varandra i en passningsövning och en flicka stod själv, det blev lite tjafs om vem som skulle vara med vem. Ledaren bestämde att de tre flickorna fick göra sten-sax-påse om vem som skulle vara med vem och den som förlorar fick vara med den flickan som stod själv. Ledarna uppmanade flickorna att alla var kompisar genom att i vissa övningar säga ”att man skulle passa sin kompis”.

Utifrån observationerna kunde forskaren också se hur flickorna såg på fotboll påverkade också deras relation mellan varandra. Vissa av dem tog fotboll mer på allvar och var lite mer tävlingsinriktade medan andra var mer där för att vara med kompisarna. De flickor som var lite mer tävlingsinriktade ville gärna tala om för resten av laget hur de skulle spela och att de alla behövde kämpa både framåt och bakåt. Det var lite bestämt av flickorna undermedvetet att de hade roligt under en viss tid av träningen och resten skulle vara allvar. Var det någon som bröt detta påpekades det alltid av någon. Exempel på detta var i en passningsövning, var det två flickor som stod och passade med varandra. Den ena flickan försökte göra sitt bästa men passningarna gick inte så bra vilket gjorde att den andra flickan blev arg och sa till att den andra flickan att hon behövde skärpa sig och göra bättre passningar. Ledaren uppmärksammade detta och gick in och förklarade för de båda flickorna att det är träning och därmed är det okej att göra fel eftersom de var där för att öva. På träningarna förekom det skador, alla tjejer var oftast framme för att titta till sin lagkamrat och sedan var det en ledare som tog över. Antingen tog ledaren hand om henne så hon fick sitta på bänken och vänta tills hon kunde vara med igen eller så tog flickans förälder hand om henne. Utifrån intervjuerna med flickorna hade de lite blandade meningar hur det var att vara skadad, vissa tyckte att det kunde vara skönt för då fick man vila och se på hur de andra kämpade. Men de flesta tyckte det var tråkigt och ville spela ändå. Ledarna berättade i sin intervju att om det skedde en skada så tog ledaren hand om det och ser till att hon fick vara med på något sätt eller att hon fick sitta med sin mamma eller pappa. Kunde de inte fortsätta träningen så fick de bli hjälpredor men ena lagets ledare tyckte att de borde fundera bättre på hur de skulle kunna få med dem som skadat sig så att de också kände sig delaktiga.

Flickornas relation till ledarna såg ut på följande sätt. Från flickornas perspektiv (utifrån intervjuerna) tyckte de om sina ledare, att de var roliga, att de tränade flickorna väldigt mycket. Att de var alltid pigga och glada samt att de hade en mycket god kunskap om fotboll vilket gjorde att flickorna kunde lära sig trick och hur de skulle kunna bli proffs. Flickorna berättade också att de tyckte ibland att ledarna kunde vara lite jobbiga och tjatiga men det mesta var positivt om dem. Ledarnas syn (utifrån intervjuerna) på deras relation till flickorna var att de tyckte om dem och kände dem väl. Att de tillsammans trivdes bra ihop. Innan kunde de känna sig tvingad att komma och träna dem men nu ville de vara kvar för att de fick respons från flickorna. För andra ledare var relationen ganska bra, de var fortfarande lite anonym för vissa. De tycker att det var viktigt att man lärde sig flickornas namn. Därmed skulle man säga namnet på flickorna varje träning och ta handen och ge dem en klapp på huvudet, på ryggen eller axeln för att uppmärksamma dem. De blev även glada när flickorna ville komma fram och berättade för dem vad som hade hänt i skolan eller om de har gjort

något speciellt. Medan flickorna kände själva att de helst inte berättade vad som hände utanför fotbollen, de berättade när de kände för det och om det var nödvändigt.

Under observationerna av träningarna var det inte många föräldrar som stannade kvar, max 6 stycken och oftast var det pappan som stannade kvar. Flickorna berättade i intervjuerna att de tyckte att det var skönt att veta att de var kvar om något skulle hända till exempel om man skadade sig, sen var det snällt att de stannade kvar och tittade. Sen tyckte flickorna att det var bra om föräldrarna var där så de kunde se vad flickorna gjorde på träningarna samt se om flickorna klarade av att spela fotboll eller inte. Flickorna berättade också i intervjuerna att ibland kunde föräldrarna vara jobbiga att ha dem där för att de la sig i och var pinsamma. Ledarna berättade i intervjun att de tyckte att det var bra att föräldrarna var med på träningen även om det var samma som stannade kvar. Ledarna berättade också att föräldrarna inte sade så mycket utan de gav positiv feedback till flickorna, uppmuntrade dem och hjälpte till på träningen om det behövdes. Men att ibland kunde det vara så att flickorna gick lite för mycket till sina föräldrar och det gjorde att de tappade fokus.

Även om flickorna hade och skapade olika relationer inom fotbollen eller med hjälp av fotbollen så var det en relation som var tydligare än dem andra och det var far och dotter relationen.

Papparoll

Av observationerna och intervjuerna uppmärksammades vilken stor roll fotbollen hade för relationen mellan flickorna och deras pappor. Papporna var i stort sett alltid delaktiga på något sätt i flickornas fotbollsintresse. De var antingen med som supporters på träningarna och matcherna, tränare för dotterns lag, de köpte fotbollströjor med sitt favoritlag till sina döttrar och de spelade fotboll med dem utöver den vanliga fotbollsträningen. En ledare uttryckte i en av ledarintervjuerna ”*Roligt att de håller på med fotboll och inte hästar*”. Detta visade hur mycket som ledare men också pappa till sin dotter var glad över att hon höll på med något som han tycker var roligt och förstod sig på.

Flickorna berättade i intervjuerna att de började spela fotboll för att pappa spelade eller hade spelat, för att papporna tyckte det var roligt med fotboll och att de hade frågat sina döttrar om de ville börja spela. De ville föra över sitt intresse till flickorna så att de hade ett gemensamt intresse.

Utefter observationerna av träningarna märktes det tydligt att papporna hade ett stort fotbollsintresse. Det syntes genom deras engagemang på träningarna och hur de pushade på sin dotter. Eftersom papporna hade ett sådant stort fotbollsintresse hade de därmed också höga förväntningar på sina döttrar vilket märktes på träningarna genom hur de jämförde sin dotter med andra och berättade för henne vad hon skulle öva på. De ställde gärna upp som målvakt för att på så sett kunna delta i träningen för att hjälpa sin dotter och i pauserna gick de gärna fram till sin dotter och visade hur hon skulle göra övningen rätt och bra. En situation som uppstod under en av träningarna var det en pappa som gick fram till sin dotter och förklarade för henne hur hon skulle göra eftersom hon inte gjorde som ledaren förklarade, men dottern ville inte prata med sin pappa utan hon tyckte att han skulle gå och sätta sig på bänken igen. De pappor som stannade kvar och tittade på träningarna ropade oftast på sina döttrar vad hon skulle göra och vad hon inte skulle göra. Dessa höga förväntningar kände flickorna av från sina pappor berättade de i intervjuerna. Under observationerna framkom det att efter nästan varje träning så diskuterade pappa och dotter hur det gick på träningen, vem som hade utvecklats fotbollsmässigt och dottern jämfördes med sina lagkamrater.

Lagens ledare tränade laget eftersom deras dotter spelade i laget berättade de i intervjuerna. Utifrån intervjuerna med flickorna uttryckte vissa flickor som hade sin pappa som ledare tyckte att det inte var roligt att ha sin pappa som ledare för att han hade högre förväntningar på sin dotter och var strängare mot henne än resten av laget.

Men även om flickorna tyckte att det ibland var jobbigt att ha med pappa på träningen så var de ändå glada att han fanns där och ville dela hennes intresse. Pappornas intresse ledde till att det skapades en så kallad manlig norm. Enligt ledarna i intervjun med dem så berättade de att *"Pappan styr det manliga inom fotbollen kan man märka"*. Att de genom sin närvaro och engagemang för över den manliga normen på sin dotter som förväntades uppfylla den.

Manligt och kvinnligt inom fotbollen

Att det var pappan som styr den manliga normen märktes genom att det var oftast pappan som var fotbollstränare. I denna studie hade ena laget bara manliga tränare och de var sju stycken. Medan det andra laget hade fyra tränare, tre kvinnliga och en manlig. En av ledarna i intervjuerna berättade att *"Sedan är det oftast pappan som är fotbollstränare även om mamman har spelat så tar oftast pappan den rollen. Vi är inte många kvinnliga ledare i vår klubb och man ser nästan aldrig mammor som tränar sina pojkar utan det är pappan och pappan tränar gärna sin dotter också"*. Att vara tränare var ett sätt för pappan att kunna föra vidare sitt intresse för fotbollen till sin dotter samt utveckla henne som fotbollsspelare.

Den manliga normen märktes tydligt när flickorna pratade om sina fotbollsidoler under intervjuerna, de idoler som nämndes är Rooney, Manchester United, Zlatan, Hernandez, Arsenal, Messi och Piqué. Alla var manliga toppfotbollsspelare eller lag. Det var en som nämnde Lotta Sjölin men varken hon eller övriga flickor i laget visste inte att Lotta Sjölin hade blivit utnämnd till Sveriges bästa damfotbollsspelare men det visste att Zlatan hade blivit utsedd till Sveriges bästa manliga fotbollsspelare. På träningarna hade de antingen träningskläder med föreningens märke på eller fotbollströjor med idolernas namn. De var några få som stack ut med sina mer färgglada linnen eller t-shirtar.

När flickorna pratade om skillnader mellan flickor och pojkar i intervjuerna nämnde de tydliga skillnaderna. Det som skiljde pojkar och flickor åt rent allmänt enligt flickorna var att pojkar inte hade en rosa boll, de hade inte kjolar, inga tjejkäddor. En flicka uttryckte att det inte fanns något som heter pojke eller flickkläder. Pojkar lekte med bilar och flygplan medan flickor lekte med Barbie och dockor. Flickor sminkade sig. Pojkar ville bara vinna, de skrek och försökte vara coola när de skulle gå in på matcherna men inte flickor. Pojkar slogs på skoj, puttades, de var jobbiga och skrek och försökte vara roliga men det gjorde inte flickor. När det gällde fotboll så tyckte inte någon flicka att fotboll var enbart för pojkar. Utan att fotboll var till för alla och flickor är lika bra på det som pojkar. *"Men om man vill bli bättre så går det inte om bara killar får spela fotboll"*. De tyckte att fotboll ska vara till för alla annars kunde de inte bli bättre. Många av flickorna spelade fotboll i skolan också och då var det mot pojkarna berättade de också i intervjuerna.

Enligt stora delar av de manliga ledarna utifrån intervjuerna fanns det en manlig norm inom fotbollen men att den hade förändrats. De menade att det har kommit fler kvinnliga förebilder inom fotbollen som visade att du kunde vara kvinnlig även om du spelade fotboll. Dock påpekar de också att den manliga normen inte uppstod i laget och att flickorna jämförde sig inte med pojkarna utan de jämförde sig bara med sig själva och de andra i laget. I det andra laget ansåg ledarna i sin intervju också att det inte uppstod någon manlig norm. Men att i fotboll generellt uppstod den genom historia att männen hade varit inom idrotten längre än kvinnor. Enligt de övriga ledarna fanns det inte en manlig norm men att manlig och kvinnlig

fotboll skiljde sig åt. De tyckte att manlig fotboll är tuffare men att flickor spelade roligare fotboll och det var inte lika allvarligt som det är för pojkar.” *Det går inte att vara lika allvarlig med flickor som med pojkar för då slutar de. Flickor har inte samma tävlingsinstinkt som pojkar men det är ändå viktigt att varva mellan allvar och skoj*”. De menade att det fanns en skillnad fotbollsmässigt mellan flickor och pojkar, att flickorna inte har samma tävlingsinstinkt som pojkarna och därmed går det inte att vara lika allvarlig. Därmed måste man varva mellan allvar och skoj.

Utifrån observationerna så syntes inte den manliga normen på planen så jättetydligt om man inte tittade på flickornas klädsel och hur de kommunicerade. Det märktes en skillnad mellan flickor och pojkar när flicklagen tränade bredvid pojkarna. Pojkarna var mer tuffa, fokuserade och hade en starkare attityd mot varandra än vad flickorna hade. Under en av träningarna kom ett annat pojklag och störde träningen genom att kommentera flickornas skott och ryckte i målet, flickorna sade inget utan ställde sig bara och tittade argt på pojkarna och sedan slutade de.

Dock framkom det i observationerna att det fanns flickor som utmärkte sig mer åt pojkarnas håll. Det är dem flickorna som i pauserna jämförde sig och laget med killarna och ansåg att de är snabbare och smidigare än pojkarna. Det var också dem som tog fotbollen på allvar, tog för sig mycket och ville spela tufft för att vinna. De utmärkte inte sig som de andra flickorna som hjulade eller började leka mitt under träningen. En ledare framförde i intervjun en annan skillnad mellan flickor och pojkar. Det handlade om vilken syn flickor och pojkar hade på sitt lag. *”Jag är en stjärna”. ”Finns inte riktigt bland flickor som pojkar. Flickor är mer för laget än att fokusera sig på sig själv. Om en flicka skulle sticka ut så märks det tydligare än om en pojke skulle göra det, det är inte lika acceptabelt av andra flickor att sticka ut om du spelar i ett flicklag”* Att pojkar var mer fokuserad på sig själv medan flickor tar laget framför sig själv.

I ledarintervjuerna berättade ledarna om vilken stor roll media hade angående den manliga normen för flickor, tjejer och kvinnor inom fotbollen. *Sedan har media en stor roll, se bara på Fotbollsgalan. Innan hyllades alltid herrarna och den bästa manliga fotbollsspelare mer, de fick mer fokus i media än damerna. Nu hyllas de ändå rätt lika och Diamantbollen och Guldbollen delas ut samtidigt*”. *”Det kan uppstå om de kvinnliga förebilderna inom fotboll behåller sin kvinnlighet. Fotbollstjejer från Norden är söta och visar sin kvinnlighet medan tjejerna från Tyskland liknar mer ett herrlandslag än ett damlandslag. Media har en stor roll om hur de framställer kvinnliga fotbollsspelare och hur mycket de får synas i media.*” framkommer i ledarintervjuerna. Att media gav mer plats åt herrfotboll än damfotboll och att de inte framhävde damfotbollsspelarnas kvinnlighet.

Resultatdiskussion

Studiens resultat kommer i detta avsnitt att diskuteras och analyseras utifrån vad den tidigare forskningen säger. Det kommer också att utgå från teorierna könssocialisering, Bourdieus *Symboliskt våld* och *Habitus* samt *Maskulinitetsteori*. Forskarens förståelse för området kommer även att finnas med i analysen och diskussionen av resultatet.

Fostringsmiljö

Fotboll kan ses som en pedagogisk miljö där barn och ungdomar ska utveckla sidor hos sig själva både fotbollsmässigt och personligt. Fotbollsföreningarna ska därmed bidra till att barn och ungdomarna få en allsidig fysisk utveckling i en stimulerande och personlighetsutvecklande miljö. Detta gör att ledarna har ett stort ansvar, för enligt fotbollens program ska de förutom lära barn och ungdomar kunskap om fotboll även fostra dem i vidare avseende. Ledarna ska också vara ett gott föredöme för barnen när det gäller uppförande och stil, dessutom ska de lära ut att alla får vara med, anpassa efter varje enskild individ och lyssna och se alla (Karp, 2000; Brettschneider & Heim, 1997; Kremer-Sadlik & Kim, 2007; Morris, Sallybanks, Willis & Makkai, 2003; Shields & Bredemeiern, 1995). Utifrån observationerna och intervjuerna framkommer fotbollen tydligt som en pedagogisk miljö där flickorna får en möjlighet att utvecklas inte bara som fotbollsspelare utan också som människor.

Alltså genom att hålla på med idrott lär barn och ungdomar inte bara sin idrott, i detta fall fotboll utan också hur de ska vara som medborgare. Spelarna ska följa reglerna både på och utanför planen. De ska kunna samarbeta och anpassa sig till gruppen, visa respekt, komma i tid och ta hänsyn. De ska också lära sig normer, vett och etikett både i och utanför klubben samt rätta sig efter samhället. Dessutom ska de respektera reglerna och lära sig vad som är rätt och fel (Peterson, 2005; Eliasson, 2009). Det som framgick i intervjuerna av flickorna och ledarna är att fotboll och egentligen all idrott är både viktig och bra för flickorna. Inte bara ur ett hälsoperspektiv utan också ur ett fostringsperspektiv. Genom att hålla på med fotboll får flickorna en betydelsefull fritid. De får inte bara lära sig idrotten fotboll och samarbeta med andra på träningarna och matcherna. Utan de lär sig också normer och regler som inte bara gäller på planen utan också utanför i det vardagliga livet. Det kan vara exempel att de inte får svära, inte slåss, vara snälla mot varandra och lyssna på ledarna. De får också lära sig att socialisera med andra vilket de kommer att ha stor nytta av när de är äldre och börjar arbeta. Om det då kopplas som tidigare nämnts till att fotboll är en pedagogisk miljö så stämmer detta för flickorna får lära sig att de det inte får göra på planen får de heller inte göra vid sidan av planen det vill säga i samhället.

Peterson (2005); Coakley (2007); Dunning & Waddington (2003) och Norberg (2004) skriver att föreningsidrotten idag utgör i det svenska samhället, vid sidan av skolan och familjen den mest omfattade och värdefullaste uppfostringsmiljön för barn och ungdomar som är organiserad. Detta kan kopplas hur ledarna ser på fotbollen, att fotboll är så mycket mer än bara fotboll. Det är också en verksamhet som har en stor betydelse för barn och ungdomars uppfostran. Ledarna för flickorna i denna studie har en otroligt stor roll i flickornas liv, när dessa flickor blir äldre och kommer de att spendera mer tid på fotbollen och med sina ledare än sina föräldrar. Av egen ledarerfarenhet blir man tillslut redan i denna ålder mer än bara ledare för flickorna, man blir deras vän och förebild. Eftersom idrott anses var den mest omfattade och värdefullaste uppfostringsmiljön för barn och ungdomar så har ledarna för dessa två flicklag en otroligt stor och värdefull uppgift som de måste utföra inte bara på träningen utan hela tiden.

Det som gör fostran i denna studie intressant är forskning visar att fotboll är en manlig idrott och därmed fostras barn och ungdomarna in i en manlig norm. Men resultatet visar att flickorna har mer fria tyglar och därmed tänjer på gränserna inom den manliga normen. Enligt könssocialisation som är ett uttryck som innebär att människor anpassar sig till samhällets krav och samtidigt bildar en identitetsbildning för de individer som blir socialiserade. Även om våra val kan vara genomsnittliga och därför är överensstämmande i ett sociologiskt perspektiv, betyder det inte att de inte kan vara reellt underbyggda för den enskilda individen. Denna dubbelhet i socialisationsprocessen glöms ofta bort när man anlägger ett rent sociologiskt perspektiv på fenomenet; sociologin uppfångar därmed anpassningen vid socialisationen och inte identitetsbildningen (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1991). Bourdieu pratar om konstruktionen som tillåter den manliga dominansen att fortsätta och att det syns redan när vi är unga. Redan i ungdomen börjar könsuppdelningens strukturer bestämma de val och även de konsekvenser som uppstår i och med dessa val. Med detta menar Bourdieu att flickors och pojkars erfarenheter, speciellt inom idrotten har påverkat dem att bli ”normaliserade” det vill säga inneslutna i normen (Bourdieu, 2004). Enligt Bjerrum Nilsen och Rudberg och Bourdieu så anpassar vi oss efter vad vi blir socialiserade in i. För dessa flickor blir det att ur ett samhällsperspektiv fostras de till att bli kvinnor och därmed följa den kvinnliga normen. Eftersom de håller på med fotboll som anses vara manligt så fostras de efter den manliga normen. Detta eftersom Connell (2003) pratar om i sin maskulinitetsteori att flickor är iklädda i så kallade könsroller som uppstår genom socialisation. Att de genom handlingar och förväntningar från omgivningen lär sig könsrollerna. Alltså i samhället har flickorna vissa förväntningar på sig och ska följa dem normerna som deras omgivning anser att de ska följa. Medan när de är på fotbollsplanen har de andra förväntningar på sig som tillåter dem mer att följa den manliga normen. Dock framkommer den manliga normen inte lika tydlig som tidigare forskning tyder på att den ska göra. Den finns där men den begränsas. Som sagt genom att hålla på med fotboll fostras flickorna inte bara till fotbollsspelare utan också till samhällsmedborgare samt att de lär sig regler och normer och får en möjlighet att utveckla sig på det personliga planet. De fostras även in i sin könsroll inom fotbollen utefter de förväntningarna som omgivningen har på dem.

Föreningsfostran och tävlingsfostran

Inom barn och ungdomsidrotten finns det två centrala uppdrag. Det ena är föreningsfostran och det andra är tävlingsfostran. Utgångspunkten i föreningsfostran är att ta hand om alla som söker sig till verksamheten och låta var och en utvecklas enligt sina egna förutsättningar. Tävlingsfostran är idrottens egna uppdrag. Det innebär att förutom att utbilda i grenspecifika färdigheter så handlar det också om att handskas med tävlandet. Både föreningsfostran och tävlingsfostran har satt en stark prägel på all idrottsverksamhet. Dessa aspekter skall finnas med i en idrottsverksamhet, men i praktiken är det svårt att få de enade (Peterson, 2005). Denna föreningsfostran och tävlingsfostran som Peterson pratar om förekommer i båda lagen mycket tydligt. Fotboll för flickor i denna ålder kan man säga är en allvarlig lek. I det stora hela så ska flickorna ha kul när de spelar fotboll och lära sig att både kunna vinna och förlora. Samtidigt finns det förväntningar från de själva, ledarna och föräldrarna att fotboll är mer än bara lek utan det ska vara allvar. Det är helt enkelt en blandning av föreningsfostran och tävlingsfostran.

I den mängd litteratur som det finns om barn och ungdomsidrott finns det mostridiga uppfattningar om idrottsverksamhetens värde. Kritik är riktad mot de ökade och ibland orimliga prestationskrav som finns på barnen, den ökade polariseringen mellan olika grupper av barn, press från föräldrar samt utslagning och hårdnande konkurrensen. Detta gör att det inte blir en positiv bild av barn och ungdomsidrotten (Engström, 1999). Medan idrottsrörelsen

själv förmedlar en annorlunda och ibland till och med motsatt bild av verksamheten än vad litteraturen visar. Istället betonar de hur barn och ungdomar lär sig att samarbeta, hur idrotten fungerar som social och etnisk mötesplats, idrottens hälsofrämjande aspekter och hur barn och ungdomar skall få ha kul (Bonde, 1999; Johansson, 2000; Raphael, 1988). Detta visar bara det som Peterson var inne på hur svårt det är att kombinera föreningsfostran och tävlingsfostran, idrotten behöver båda men det är svårt att bara hålla sig till ett av dem. Ledarna för dessa flicklag försöker tona ner allvaret med olika lekmoment i träningen. De vill att flickorna ska vara där för att spela fotboll, att alla får vara med och ha roligt samt att alla ska trivas och må bra. Dock drar flickorna själva upp allvaret och leken blir helt plötsligt en tävling, för flickorna blir det inte ”det viktigaste är inte att vinna utan att delta” utan de ska vinna. Det är till och med så att de fuskar om de ligger efter eller är nära att vinna. Även om ledarna vill att fotboll ska vara på skoj för flickorna, så undermedvetet framställer ledarna en allvarligare bild av fotbollen genom att lära dem spel och övningar som är på seniornivå. Vilket gör att fotbollen som skulle ses som lek blir helt plötsligt något allvarligt. Det gör också att flickornas tävlingsinstinkt accepteras och därmed får tävlingsfostran en större plats än föreningsfostran. Även om ledarna anser och vad forskning visar att man vill att flickorna ska fostras i en föreningsfostran så undermedvetet fostras de in i en tävlingsfostran tidigt i åldrarna. I doktorsavhandlingen ”Fotbollen och moralen” av Nilsson (2003) låg fokus på regleröverträdesle och vinnarmentalitet inom tävlingsidrotten, i det fallet var det framförallt fotboll. Studien tittade på hur sådant påverkade normer och värderingar hos de barn och ungdomar som befann sig i denna ”uppfostringsmiljö” (Hjelm, 2010). För flickorna är det fler som är mer inriktade på tävling än andra och om som Nilsson lägger fram det så påverkar det flickornas normer och värderingar inte bara på planen utan också i samhället. Denna uppfostringsmiljö som flickorna befinner sig i när de är i fotbollens värld påverkar också vilken relation de har till varandra, sina ledare, föräldrar och resten av omgivningen.

Sammanhållning

Det viktigaste inom fotbollen för tjejer är gemenskap, sammanhållning, ha kul och finnas där för varandra när de spelar fotboll. Betoningen av den sociala bitens funktion inom damfotboll har funnits där sedan damfotbollens begynnelse. Dock är tävlingsidrotten inriktad på hård träning och prestation, vilket leder till en grundläggande konflikt för framförallt yngre kvinnliga idrottare (Apelmo, 2005). Det Apelmo pratar om stämmer in på dessa flickor som studien baseras på. Fotboll för dessa flickor är mer än bara träna, spela matcher, ha roligt och försöka nå sina drömmar att bli fotbollsproffs. Det handlar också om att umgås med vänner, skapa nya relationer och lära sig att socialisera. Vissa av flickorna har börjat spela fotboll för att deras vänner gör det. Ledarna trodde inte att de skulle stanna så länge men de är fortfarande kvar för att de har börjat gilla fotboll. Eftersom tävlingsfostran finns där kan de skapa problem när det gäller den sociala biten som Apelmo är inne på. Att det blir så att det bildas små grupperingar och de börjar tävla emot varandra istället för med varandra. Fotboll är lagsport och kräver att alla samarbeta men eftersom tävlingsmomentet finns där så skapas det grupperingar och laget blir därmed inte en enhet.

För båda lagen är sammanhållning viktigt, alla ska få vara med och inget utanförskap tillåts. För att förbättra sammanhållning gör ledarna upp stafetter som är blandat med teknikövningar och samarbetsövningar med boll. Lagens sammanhållnings stärks också via lagens hejramsor som de gör antingen före eller efter träning eller match. Det ena laget har till och med olika lagsånger som de sjunger på matcherna. Flickorna ger varandra highfive och pushar varandra under träningen. Ledarna pratar om en aspekt som de tycker är viktig för flickornas sammanhållning och det är att flickorna ska byta om tillsammans. Detta är något som de vill införa eftersom de anser att det är bra för flickorna att kunna få ha egen tid med varandra utan

ledare och föräldrar. Vilket kan leda till att de lär känna varandra mer och sammanhållningen stärks. Detta är en aspekt som plockar fram hur man kan arbeta med föreningsfostran som Peterson pratar om.

När forskaren ställde frågor om vilka som var vänner i laget och om alla hade någon att umgås med på fotbollsplanen men också i skolan och övrig fritid enligt flickorna själva. De flesta av flickorna går antingen i samma klass, på samma skola eller bor i samma bostadsområde. Vissa av flickorna uttrycker till och med att alla är bästisar. Vilket inte stämmer överens med observationerna, där framkommer det grupperingar. Dessutom anser ledarna flickor vill gärna gruppera sig och ha sin klunga.

För det ena flicklaget finns det alltid två ”rätta” lag som man ska vara i och ett som man inte ska vara i. Alla vill vara i dem ”rätta” lagen så de kunde till och med dra i västarna för att hamna i ”rätt” lag. Anledningen till att de vill hamna i de ”rätta” lagen är för att de lagen hejar alltid på varandra medan det är ingen som bryr sig om det tredje laget som anses vara fel att tillhöra. En annan situation där grupperingar syntes tydligt var då tre flickor ville vara tillsammans i en passningsövning och en flicka stod själv. De tre flickorna som ville vara tillsammans började tjafsas om vem som skulle vara med vem. Ledaren bestämde sig för att lösa situationen genom att göra sten-sax-påse om vem som skulle vara med vem och den som förlorade fick vara med den flickan som stod själv. Vilket går emot ledarnas sätt att uppmuntra att alla är kompisar med alla samt att de förstärker grupperingarna vilket ger en motsatt effekt för lagsammanhållning. Flickornas syn på fotbollen påverkar också flickornas relation med varandra. Detta genom att vissa av dem tar fotbollen mer på allvar och är mer tävlingsinriktade än de andra som är mer med för den sociala biten. Detta gör att de som är mer tävlingsinriktade tar rollen som ledare och talar om för resten av laget hur de ska spela samt att alla måste kämpa både framåt och bakåt. Man kan se detta ur Bourdieus begrepp symboliskt våld. Detta begrepp används för att synliggöra dolda internaliserade och förkroppsliga former av förtryck som verkar i vardagen via socioekonomiska villkor och negativa representationer av arbetsklass, invandrare och kvinnor med flera (Bourdieu, 2004). Överförs detta till flickornas grupperingar och att tillhöra dem rätta lagen blir det flickorna bildar så kallade ”klasser” där dem som är duktiga och tar fotbollen på allvar och därmed stöter det vill säga förtycker det tredje laget eller gruppen som inte håller samma standard. Detta gör att det skapas en hierarki inom laget som gör att de fostras inom tävlingsfostran och ser bara till sitt bästa. Detta gör att ”alla ska få vara med” försvinner och därmed föreningsfostran. Forskning visar på att det är pojkar som är tävlingsinriktade, tar fotboll på mer allvar och är där mer för sin egen skull än lagets. Men att flickor håller med fotboll för umgängets skull. Detta stämmer delvis, många av flickorna spelar fotboll för att det sociala men att det finns dem som är där för att bli och utvecklas som fotbollsspelare. Det vill säga att de är lika tävlingsinriktade som pojkarna.

Som ledare är det viktigt att försöka bryta grupperingarna genom att fostra flickorna efter de normer och regler som samhället och föreningen sätter upp. Eftersom fotboll anses vara en sådan pedagogisk miljö där barn och ungdomar skaffar kunskap, så är det acceptabelt att bilda grupperingar och stöta ut vissa på fotbollsplanen så kommer de ta med sig det utanför planen. Detsamma gäller med flickor som blir skadade. När det gäller skador så var oftast alla flickor framme för att titta till sin lagkamrat. Tills en ledare eller förälder tog hand om den som skadat sig. Enligt flickorna själva så har de lite blandade meningar när det gäller att vara skadad så att man inte kan delta i träningen. En del av dem tycker att det är skönt att vila och se de andra kämpa men de flesta tycker det är tråkigt att inte kunna vara med. Ledarna anser själva att de försöker få med de spelare som är skadade på något sätt, de brukar bli hjälpredor. Det ena lagets ledare tycker att de borde kunna få med de spelare som inte kan delta i

träningen på grund av skada på ett bättre sätt. Även om du är skadad och kan inte vara med så ska du fortfarande vara en del av laget annars blir det att den personen hamnar utanför och blir som Bourdieu kallar det förtyckta.

Relationen mellan flickorna och ledarna ser olika ut beroende på om man ser det utifrån flickornas eller ledarnas perspektiv. Från flickornas perspektiv tycker de om sina tränare, att de är roliga, att de tränar dem väldigt mycket. De är alltid pigga och glada samt att de har mycket god kunskap om fotboll vilket gör att flickorna kan lära sig tricks och bli fotbollsproffs. Vissa av flickorna tycker att de kan vara lite jobbiga och tjatiga. Ur ledarnas perspektiv på deras relation så anser de att de tycker om dem och känner dem väl. De lyfter upp att för vissa är de fortfarande lite anonyma. De tycker ändå att det är viktigt att man lär sig flickornas namn och uppmärksamma dem varje träning genom att tilltala dem med deras namn och ge en klapp på exempelvis huvudet eller ryggen. Ledarna tycker att flickorna vill berätta saker för dem som inte handlar om fotboll utan det kan vara om skolan eller något annat speciellt. De blir glada att de vill anförtro sig till dem medan flickorna själva känner att de vill helst inte berätta vad som händer utanför fotbollen. Utan de berättar när de känner för det och om det är nödvändigt. Under träningarna är det inte många föräldrar som stannar kvar för att titta på. Både flickorna och ledarna tycker de att det är bra om de stannar kvar. Eliasson (2009) skriver att idag är det många ledare och föräldrar engagerade i barn och ungdomsidrotten. Ett särskilt kännetecken som har utvecklats i den så kallade föreningsorganiserade barn och ungdomsidrotten är den påtagliga involveringen av vuxna. Relationerna mellan barn, ledare och föräldrar är mycket viktigt för barns upplevelse av idrott. Inom barn och ungdomsidrotten finns det en stor potential för vuxna att positivt kunna påverka dessa unga människor. Tyvärr är det så av egen ledarerfarenhet och genom att ha studerat andra lag att föräldrar kommer oftast och bara lämna sina barn. De stannar ofta inte kvar och följer sin dotter på träningen. Detta gör att ledarna får en ännu större roll och involvering i flickornas liv. Som Eliasson påpekar så är relationer mycket viktigt för barns upplevelse av idrott. Genom att ledarna har en mer positiv syn på deras relation med flickorna än vad flickorna har kan det skapa problem för flickornas upplevelse av fotbollen. Det kan leda till att flickorna inte känner sig sedda och därmed inte trivs i miljön vilket kan leda till att de slutar. Men genom som ledarna själv ta upp att de försöker säga namnet på flickorna varje träning och ge dem en klapp på axeln kan leda till att flickorna känner sig sedda, trygga och vill anförtro sig mer.

Av de föräldrar som stannar kvar på träningarna så är de flesta papporna. Det är dessutom pappa och dotter relationen som utmärker sig mer än flickornas relationer till andra vuxna.

Far och dotter

Barn har blivit socialiserade in i den traditionella normen och dess syn på kön och idrott via bland annat media och skolan. Det är inom media som de könsmissiga aspekterna i synnerhet påtalas då det skrivs om de fostrande inslagen i pojkfotbollen. I bland annat media beskrivs fotbollen som en idrott där det skapas för pojkarna känslomässiga relationer med vuxna, mogna människor som ofta är män och att man får en bra uppfattning om vad det innebär att vara en bra man. Det som också tas upp är att pojkar och unga män fostras inom pojkfotbollen med bland annat att "följa reglerna, umgås med sina fäder och lära sig dela glädje och besvikelse med andra" (Fundeberg, 2003). Det är att pojkar fostras inom fotbollen för att bland annat "följa reglerna, umgås med sina fäder och lära sig dela glädje och besvikelse med andra", anser jag inte bara gäller pojkar utan och också flickorna. För fotbollen har också en stor och speciell roll för relationen mellan flickorna och deras pappor. Papporna är i stort sett alltid delaktiga på något sätt i flickornas fotbollsintresse, antingen som supporters, tränare,

köper fotbollströjor och spelar fotboll med dem. Anledningarna till att flickorna började spela fotboll är många men det är framförallt för deras pappor, för att papporna har spelat själva, papporna tycker att det är roligt och vill skapa ett gemensamt intresse med sin dotter. Detta visar att de fostras precis som pojkarna att umgås med sina fäder och fotboll blir därmed ett verktyg för att kunna skapa en relation.

Vilken stor betydelse det är att flickorna håller på med fotboll utmärker sig tydligt när en ledare uttryckte sig ”Roligt att dem håller på med fotboll och inte hästar”. Bjerrum Nilsen och Rudberg (1991) skriver att när könssocialisation ska förklaras som ett uttryck för könsroller, ligger fokus på anpassningssidan. Vilket innebär att flickor blir flickaktiga och pojkar blir pojkaktiga eftersom det är detta de får beröm och uppmuntran för från omgivningen, medan det motsatta beteendet antingen ignoreras eller straffas. Exempel på detta är om en flicka gör sig fin eller hjälper sin mamma i köket och en pojke som är duktig på att spela fotboll får beröm och erkännande. Medan en flicka som spelar fotboll och en pojke som gör sig fin eller hjälper till i köket blir ignorerade. Då båda könen gärna vill bli accepterade av andra och därmed bli en del av en social gemenskap och försöker därmed uppfylla de rollförväntningar som omgivningen har på dem. Socialisation ses som en inlärningsprocess för rollteorier, där vi gradvis internaliserar de normer och attityder som vår omgivning önskar att vi skall ha. Detta för att den sociala ordningen skall bestå. ”Roligt att dem håller på med fotboll och inte hästar” är ett uttryck som visar att könsrollerna som könssocialisation pratar om inte stämmer. Här accepteras det att flickorna håller på med fotboll och uppmuntras av sin pappa. Hon blir inte ignorerad även om hon går emot den sociala ordningen. Att papporna är så engagerade i flickornas fotbollsintresse gör att förväntningarna är annorlunda från resten av flickans omgivning.

Bjerrum Nielsen och Rudberg (1991) beskriver skapandet av könssocialisation sker av de erfarenheter som vi gör i olika livshistoriska faser lagras ovanpå varandra och genomsyrar och omstrukturerar varandra i en viss utsträckning. Könssrollsuppfostran gör så att vi tillägnar oss vissa normuppsättningar som på mer eller mindre begränsade områden bestämmer vårt beteende och handlingar. Socialisations och identitetsbildning kan förstås som en process där individer aktivt skapar mening och struktur i den värld som han eller hon lever i. Vilket innebär att när flickor blir flickaktiga och pojkar blir pojkaktiga, beror det inte först och främst på att detta beteende belönas av andra, utan att barnet försöker skapa mening i vad det betyder att tillhöra olika kön (Bjerrum Nielsen & Rudberg, 1991). Detta gör att genom att flickorna håller på med fotboll och att papporna uppmuntrar dem göra att även om fotboll anses vara manlig så accepteras flickorna. Vilket gör att flickorna inte följer den manliga normen utan de experimenterar mer med den och det skapas tillsammans med förväntningarna från omgivningen en egen norm.

Att ha sin pappa med på träningen antingen som supporter eller tränare kan flickorna tycka vara lite jobbigt eftersom de har högre förväntningar och blir lite strängare mot sin dotter än resten av laget. Samtidigt är de glada att deras pappor vill vara där och dela deras intresse. Av egen erfarenhet tycker jag att det är positivt att pappan vill engagera sig så mycket i sin dotters fotbollsintresse. Det är som Eliasson (2009) skriver att inom barn och ungdomsidrotten finns det stor potential för vuxna att positivt kunna påverka dessa unga människor. Eftersom det finns så få miljöer där barn och vuxna är engagerade tillsammans frivilligt. Dock ska det påpekas att precis som flickorna tar upp att det finns barn och ungdomar som upplever vuxnas förväntningar och krav som ett problem. Av egen erfarenhet så tror jag att även om flickorna kan tycka det är jobbigt ibland att ha dessa förväntningar på sig. Tror jag att de ser det som en trygghet att det finns någon där som förstår fotbollen på samma sätt som dem. Vilket är viktigt om de ska fortsätta spela fotboll i många år framöver.

Den manliga arenan

Formell jämställdhet är en form av könsneutrala regler. Det vill säga att kvinnor och män ska ha samma möjligheter men det innebär inte automatiskt att de har det i praktiken. Exempel på detta skulle vara att kvinnor och tjejer som håller på med sport har svårare att få sponsorer och därmed sämre ekonomiska förutsättningar att utöva sporten trots att ett jämställt regelverk. (Andersson & Radovic, 2011). Idrottsplatserna är på flera sätt segregerade miljöer, särskilt om de granskas ur ett könsperspektiv. Ett sätt för att kunna förstå varför idrotten är så könsuppdelat som den ofta är, är att titta på de arenor där sporten utförs och vilka som vistas där (Haraldson, 2011). Fotbollens historia beskrivs ofta som könsimpregnerad, det vill säga att den är skapad av och för män. På detta sätt beskrivs ofta fotboll som maskulinitetens arena. Själva fotbollen beskrivs som en bärare av maskulinitet (Messner & Sabo, 1990; Nilsson, 1993; Theberge, 1981). Detta konkretiseras då kvinnor träder in på fotbollens arena bestående av maskulinitet, därmed tillerkännes kvinnorna olika former av maskulinitet och eller homosexualitet (Messner & Sabo, 1990; Olofsson, 1989). Alltså behöver kvinnor förklaras när de stiger in på fotbollsplanen: ”Vad gör de där?” eller ”Vilka kvinnor är det som befinner sig där?” (Fundeberg, 2003). Flickornas fotbollidoler är manliga och de som nämns framförallt är Zlatan i Milan och Messi i Barcelona. De syns också på deras fotbollströjor vilka idolerna är och de är manliga. Det är en som nämner Lotta Sjölin men vet inte om att hon har blivit utsedd till Sveriges bästa damfotbollsspelare men de vet om att Zlatan är Sverige bästa herrfotbollsspelare. Egentligen är det inte så konstigt att flickorna har manliga fotbollsspelare som idoler eftersom historiskt sätt har männen dominerat fotbollen och gör det än idag.

Feminitet och maskulinitet

Även om det inte syns tydligt så får flickorna med sig en viss maskulinitet genom att de har manliga förebilder och vill vara som dem men den manliga normen framhävs ändå inte tydlig som forskning visar att den ska göra. Connell (2003) pratar om olika sorters ”socialagenter” som till exempel familjen, skolan, kompisar och massmedia som barn växer upp i. Genom ett antal små handlingar överförs dessa agenter till flickan de sociala normer eller förväntningar som gäller för hennes beteende. Följer en flicka sina normer så får hon positiva sanktioner och gör hon inte det får hon negativa och därmed lär hon sig vilket beteende hon ska. Men som också Connell skriver att även om de lär sig så misslyckas barn att uppfylla genusidealen. Vilket kan kopplas till fotbollen och dess manliga norm, dessa flickor får genom sina pappor och media höra om sin fotbollsidol som är manlig. Alltså de spelar fotboll (vilket inte anses vara kvinnligt enligt forskning), har manliga fotbollsidoler som de följer och ser upp till samt att de har en pappa som driver dem. Därmed följer de en del av den manliga normen och de får positiva sanktioner för det, vilket gör att de lär sig att deras beteende och normer är rätt inom fotbollen. Vilket inte anses rätt utifrån samhällets syn, men studiens resultat visar att flickorna ta till sig den manliga normen men anpassar normen efter sina förväntningar hur man är som fotbollsspelare. Vilket för dem leder till att fotboll inte är manligt och det finns ingen direkt manlig norm utan att normen som finns inom fotbollen formas efter förväntningarna på individerna.

Att fotboll, och en stor del av övrig idrott, är ett socialt fenomen som skapats av män och för män verkar det råda stor enighet om. Vilket har gjort att den manliga normen inom idrotten är mycket stark. En grundläggande ambition inom feminismen är att alla människor ska ha tillgång till alla sociala rum och på lika villkor (Haraldson, 2011), (Hargreaves, 1986; Messner 1992; Messner & Sabo, 1990). I fotbollshistorien har de kvinnliga inslagen varit få, inom den svenska fotbollen finns tidiga exempel på kvinnligt deltagande omkring sekelskiftet men åren

därefter och i princip fram till damfotbollens genombrott på 1960- och 1970 – talen har flickor och kvinnor i stort sett varit uteslutna från fotbollen (Andersson, 2002). Maskulina sporter såsom fotboll karaktäriseras som aggressiva och effektiva medan feminina sporter är mer artisteri och mjukhet (Hellborg, 2011). Av de elva ledarna som intervjuades var åtta stycken män. Enligt ledarna så är det oftast pappan som tar rollen som fotbollsledare och inte mamman. Enligt de flesta manliga ledarna så finns det en manlig norm inom fotbollen men att den har förändrats. Detta eftersom det har kommit fram fler kvinnliga förebilder inom fotbollen som visar att du kan vara kvinnlig även om du spelar fotboll. Det påpekas även att den manliga normen inte uppstår i flicklaget och att de inte jämför sig med pojkarna utan bara med de andra i laget eller sig själva. De övriga ledarna pratar om att de finns historia inom fotbollen där männen har dominerat längre än kvinnorna och därmed pratas det om en manlig norm. Enligt dem finns det inte en manlig norm men att manlig och kvinnlig fotboll skiljer sig åt, att den manliga fotbollen är tuffare men att kvinnorna spelar roligare fotboll. Dessutom tar inte flickorna det lika allvarligt som pojkarna. ”Det går inte att vara lika allvarlig med flickor som med pojkar för då slutar de. Flickor har inte samma tävlingsinstinkt som pojkar men det är ändå viktigt att varva mellan allvar och skoj”. Det som diskuteras är att i fotbollens historia så har männen funnits med längre än kvinnorna, vilket har gjort att en manlig norm har skapats. Dock anser ledarna att den inte är lika tydlig som innan eftersom det har kommit fram fler kvinnliga fotbollsspelare som visar att du kan vara kvinnlig även om du spelar fotboll. Att de ledarna vet om de kvinnliga fotbollsspelarna spelar ingen roll för flickorna om de inte vet om dem. De socialiseras in en miljö där de flesta ledare är manliga och det pratas bara om manliga fotbollsspelare. Men det gör ändå att den manliga normen inte blir tydlig, eftersom flickorna själva inte uppfattar fotboll som manligt.

Det som skiljer pojkar och flickor rent allmänt från flickornas syn är bland annat att pojkar inte har någon rosa boll, de har inte kjolar eller tjejkäddor, att pojkar leker med bilar och flickor leker med dockor. En flicka anser att det inte finns något som heter pojk eller flickkläder. De tar också upp att pojkar ska slåss på skoj, puttas, att de är jobbiga, skriker och försöker vara roliga men detta gör inte flickor. När det gäller ur ett fotbollsperspektiv vill pojkar bara vinna, de skriker och försöker vara coola när de ska gå in på matcherna men flickor gör inte så. För flickorna så är fotboll till för alla och inte enbart pojkar och de är lika bra på det som pojkarna anser de själva. De kvinnliga fotbollsspelarna blir ofta kallade normbrytare. Fur (2005) skriver genom att de deltar i fotbollspraktiken omformuleras gränserna mellan och tolkningarna av manlighet och kvinnlighet, samtidigt som de påverkas av de föreställningar om kvinnor som råder. Detta skapar diskussion att de tjejer som spelar fotboll inte längre anses vara tjej. Connell (1995) pratar om maskulinitetsteorier som rymmer en tydlig maktaspekt: hur maskuliniteter värderas och hierarkiseras i förhållande till varandra och till femininiteter. Det så kallade ”manlighets begrepp” har historiska förankringar i könsrollstänkandet som utgår från en jämlik och kompletterande ordning mellan vad som är manligt och kvinnligt. För flickorna så finns det en skillnad mellan pojkar och flickor både inom samhället och inom fotbollen. Men som Fur pratar om att när flickorna pratar om pojkar och flickor inom fotbollen så blir de normbrytare och går emot det som Connell pratar om kvinnligt och manligt. För enligt flickorna är fotboll inte bara till för pojkar utan för flickor också, enligt dem är fotboll till för alla. De kan göra skillnad på pojke och flicka men i fotboll finns det ingen skillnad för dem. Detta kan tolkas att gränsen mellan kvinnligt och manligt för dessa flickor kan vara lite luddig eftersom de inte är så gamla och därmed inte gått i skolan eller spelat fotboll så länge. Därmed har det inte fostrats så länge in i genusordningen och fotbollens värld som anses vara manlig. Vissa av flickorna har fostrats mer in i det än andra eftersom de har spelat fotboll hemma innan de började i lag. Men det kan också vara så att för dem är det inte luddigt för att de fostrats in i fotbollen som en miljö som är till för både flickor och pojkar vilket gör att ur samhällsperspektiv kan de göra skillnad på vad som är manligt och

kvinnligt. Men att de inom fotbollen inte sätter en gräns mellan för vad som är manligt och kvinnligt.

Om man tittar på flickornas klädsel och studerar hur de kommunicerar med varandra så är den manliga normen inte så jättetydlig på planen. Dock märks det en skillnad mellan flickorna och pojkarna när de har träning bredvid varandra. Pojkarna visar en tuffare sida och har en starkare attityd mot varandra än vad flickorna har. Maskuliniteter och feminiteter är konstruerat och det skiftar i olika sociala, kulturella sammanhang (Oakley, 1972). I skolans värld finns det kulturella koder och förväntningar på de kvinnliga eleverna som gör att vara fotbollstjej inte passar in. Det är i framförallt i de yngre åldrarna som identiteteten ”fotbollstjej” inte har bekräftats av skolan (Apelmo, 2005). Larsson (2003) pratar om att framgångsrika kvinnliga fotbollsspelare framställs ofta tillsammans med det han kallar för normalitet. Normalitetens funktion är att säkerställa den normalitet som hotas av att personen utövar sport som är könsöverskridande för dess kön. Genus är en konstruktion som speglar uppfattningen om vad som anses kvinnligt och vad som anses manligt. Det så kallade genuskontraktet är osynligt men har väl medvetna föreställningar om hur kvinnor och män ska agera gentemot varandra (Hellborg, 2011). Flickorna har med sig från skolan att det är skillnad på pojkar och flickor och att det ska vara så. Men genom att spela fotboll får de chansen att utmana genusordningens gränser för vad som är kvinnligt och manligt. De behåller sin kvinnlighet även om de finner sig i en värld där den är begränsad men de går emot det som anses vara rätt för dem ur samhällets perspektiv.

Att testa den manliga normen syns via dem flickorna som utmärker sig mer åt pojkarnas håll genom att visa en tuffare sida samt ha en starkare attityd. Det är dem flickorna som i pauserna jämför sig och laget med killarna och anser att de är snabbare och smidigare än pojkarna. Det är också dem som tar fotbollen på allvar, tar för sig mycket och vill spela tufft för att vinna. De utmärker inte sig som de andra flickorna som hjular eller börjar leka mitt under träningen. Flickor är mer för laget än att fokusera sig på sig själv. Om en flicka skulle sticka ut så märks det tydligare än om en pojke skulle göra det, det är inte lika acceptabelt av andra flickor att sticka ut om du spelar i ett flicklag. Fagrell (2000), Larsson (2001) och Redelius (2002) skriver att tävlingsfostran och föreningsfostran är något man lär sig hantera i pojkfotbollen men också i flickfotbollen. ”Idrott” beskrivs och analyseras i generella termer som en verksamhet där manlighet och kvinnlighet skapas, återskapas och iscensätts. Fundeberg pratar om att pojkars fostras också inom fotbollen att förhålla sig till olika former av maskuliniteter och feminiteter (Fundeberg, 2003). Egentligen är det inte bara pojkarnas fotbollsspelande som fostras till att förhålla sig till olika former av maskuliniteter och feminiteter utan också flickor. Flickorna kanske inte utmärker det och sticker ut på samma sätt som pojkar men de testat gränserna för vad som är accepterat för deras kön. Som ledarna pratar om att flickor inte utmärker sig som en stjärna lika mycket som pojkar och gör någon det så märks det så tydligt. Men vem säger att en flicka som spelar fotboll inte får utmärka sig som en stjärna. Det är reglerna och normerna som gör det, det gör att flickorna fostras in i den manliga normen men att det finns gränser som gör att flickorna får inte utmärka det så tydligt. Därmed genom att hålla med fotboll får de inte utöva sin kvinnlighet lika mycket men de får heller inte gå över gränserna för mycket när det gäller det manliga.

Medias betydelse

Media har en stor roll när det gäller hur de kvinnliga och manliga fotbollsspelarna framställs och påverkar därmed den manliga normen för flickor, tjejer och kvinnor inom fotbollen. ”Sedan har media en stor roll, se bara på Fotbollsgalan. Innan hyllades alltid herrarna och den bästa manliga fotbollsspelare mer, de fick mer fokus i media än damerna. Nu hyllas de ändå

rätt lika och Diamantbollen och Guldbollen delas ut samtidigt”. ”Det kan uppstå om de kvinnliga förebilderna inom fotboll behåller sin kvinnlighet. Fotbollstjejer från nordn är söta och visar sin kvinnlighet medan tjejerna från Tyskland liknar mer ett herrlandslag än ett damlandslag. Media har en stor roll om hur de framställer kvinnliga fotbollsspelare och hur mycket de får synas i media.” framkommer i ledarintervjuerna. Enligt Lars-Magnus Engström har idrottens positiva medlemsutveckling under 80-talet och början av nittio-talet stagnerat. En förändring är också att det numera finns flera flickor i traditionella pojkidrotter, och att en av de mest populära idrottsaktiviteterna bland flickorna är att spela fotboll (Karp, 2000). Genombrottet för svensk damfotboll (på grund av den positiva mediabevakningen som ledde till fortsatt engagemang) ledde till att alltfler flicklag på 1970-talet bildades och bestod enbart av yngre flickor som började spela fotboll i idrottsföreningar. Idrottsföreningarna började också öka sin satsning på ungdomsverksamheten, det var genom detta sätt som gjorde att fler flickor kom in i idrottsföreningarnas fotbollsverksamhet (Hjelm & Olofsson, 2003). Genombrottet för svensk damfotboll gjorde att damfotbollspionjärerna bilades, dessa pionjärer blev normbrytare och som genom sitt beteende utmanade fotbollens genusordning som innebar att det var en maskulin sport och enbart för män (Hjelm & Olofsson, 2003). Bourdieu har ett begrepp som kallas för symboliskt våld. Det symboliska våldet är helt anpassat efter vårt samhälle, som till exempel via de instanser som bidrar till reproduktion av genushierarkier. Med detta menar Bourdieu att kvinnor får ta hand om det husliga och omsorg. Medan männen i sin tur hör samman med de officiella, offentliga, riskfyllda och de många attribut som har att göra med det som bryter mot den kvinnliga normen. Den kvinnliga normen innebär att få ta hand om det vi värdesätter som viktigast i vårt samhälle (Bourdieu, 2004). Som Bourdieu är inne på att det finns genushierarkier och ordning som ska följas påverka också medias syn på fotbollen och kvinnornas utveckling inom fotbollen. Eftersom fotbollen och egentligen idrott anses vara manlig så får männen större plats och syns mer än vad kvinnorna gör. Men eftersom herrfotbollen syns mer inom media och att de är flickornas idoler så vill flickorna bli som dem och ser upp till dem. Vilket gör att fotbollen fostrar flickorna in i en miljö där de får behålla sin kvinnlighet men den blir begränsad samt att de förväntas att följa de manliga normerna. Kvinnorna har gått emot den manliga normen genom att spela fotboll och därmed utmanat genusordningen. Även om damfotbollen börja få mer plats i media så har herrfotbollen fortfarande övertaget. Sedan handlar det också om hur de kvinnliga fotbollsspelarna framställs, om de framställs som kvinnliga eller manliga. Giddens (1993) pratar om kroppen och samhället och hur kroppen framställs. Han tar också upp Bourdieus Habitus att det finns en länk mellan den individuella kroppen och det omgivande samhället. De är lite som ledarna är inne på när det gäller hur damfotbollsspelarna framställs att de från nordn är söta och kvinnliga medan tyska damlandslaget är mindre kvinnliga och mer som män. Alla är kvinnor men de framställs på olika sätt, beroende på vilken omgivning de befinner sig i och vilket samhälle. Det hela kan bero på att de tyska kvinnorna accepteras mer av samhällets genusordning att fostras av de manliga normerna och att deras kvinnlighet blir mer begränsad än vad flickor i nordn fostras in i.

Vad tidigare studier och forskning visar och ur samhällets perspektiv så anses fotboll vara en manlig idrott bestående av manliga normer. Denna studies resultat visar en annan sida av det hela. Den manliga normen finns där men att den framkommer utifrån samhället och media medan i fotbollens värld uppstår den inte lika tydligt bland dessa unga flickor. Utan flickorna har förväntningar på sig inom fotbollen som kan anses följa den manliga normen utifrån samhällets perspektiv. Vilket gör att de i går emot hur de egentligen ska fostras till det vill säga till kvinnor. Det finns egentligen inte utifrån studiens resultat något som antyder på en dominerande manlig norm, utan att flickorna utifrån sin omgivning och förväntningar bildar en norm där de kan ha mer fria tyglar och att alla är lika inom fotbollen oavsett kön.

Metoddiskussion

I följande avsnitt kommer att metodens för och nackdelar att diskuteras.

Syftet med studien var att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i den manliga normen. Därmed valdes gruppintervjuer och observationer som metod, detta val gjordes eftersom det ansågs vara det lämpligaste utefter studiens syfte.

Valet av att välja flickorna i åldrarna 7-9 år var ett bra val detta eftersom av egen erfarenhet både som ledare och spelare så är det oftast i denna ålder som flickor börjar spela fotboll. Vilket gör att de inte har varit i kontexten så länge och därmed håller på att uppleva helt nya saker.

Genom observationerna kunde forskaren få studera flickorna i deras ”naturliga miljö” vilket fotboll är för dem. Likaså om forskaren fick studera dessa unga flickor i deras ”naturliga miljö” så fick den även studera dem i en miljö, värld eller kontext som anses vara manlig. Att använda sig av observationer kunde dessutom forskaren sätta sig i in i deras värld utan att påverka träningen. Även om forskaren hade en viss förståelse med sig inom detta område så fick den se en helt annan sida av fotbollsvärlden bestående av unga flickor. Patel och Davidson (2003) skriver att fördelen med att använda sig av observationer är att den är den mest användbara metod när det ska samlas in information inom områden som berör beteenden och skeenden i naturliga situationer.

På ena laget gjordes alla observationer innan gruppintervjun gjordes, detta gjorde att flickorna inte visste vem forskaren var och vad den gjorde där. Det fick de reda på efter intervjun, detta för att inte de skulle fokusera sig på att det fanns någon där som studerade dem. Det andra laget observerades en sista gång efter intervjuerna, då visste vem forskaren var och vad den gjorde där. Flickorna var likadana som de hade varit på tidigare träningar men så fort det var paus så försökte de leta upp forskaren. Detta visar att det bästa var att observera först och sedan intervju.

De som visste om studien var ledarna och föräldrarna. Anledningen till att flickorna inte fick reda på det var för att forskaren av egen erfarenhet som ledare för flickor inom fotbollen så blir de osäkra och är mycket försiktiga när de dyker upp en ny vuxen person. Forskaren ville att de skulle få behålla sin naturliga och trygga miljö.

Ahrne och Svensson (2011) skriver att fördelen med att använda sig av intervjuer är att man kan få höra flera personers reflektioner kring ett samhällsfenomen ur deras synvinkel. Det går också relativt snabbt att genomföra vilket gör att fler vill ställa upp och därmed får man ett bredare material till sin studie. Att använda sig av gruppintervjuer var mycket positivt, flickorna vågade öppna upp sig för forskaren men också för sina lagkamrater. Detta gjorde att de verkligen berättade vad de tyckte och vad de hade för tankar. Forskaren uppfattade något direkt grupptryck vilket kan uppstå i den åldern och hade kunnat påverka vad flickorna svarade. Men istället diskuterade dem med varandra och alla svarade vad dem tyckte. Hade det istället valts enskilda intervjuer hade nog inte lika stort empiriskt material som det blev. Detta eftersom troligen hade flickorna känt sig osäkra och kanske till och med otrygga, vilket hade nog lett till att de inte vågat svara på frågorna. Nu när de fick vara i grupp i omklädningsrummet vilket skapades en mer tryggare och bekvämare miljö för dem, vilket forskaren tyckte var viktigt. Genom detta arbetssätt kunde flickorna själva mer styra samtalet vilket inte hade kunna gått om det hade gjorts enskilda intervjuer. Att göra gruppintervjuer med ledarna var också positivt eftersom de tillsammans de precis som flickorna vad de tyckte men samtidigt diskutera med sina ledarkolleger.

Forskaren gick in i denna studie med en förförståelse som bestod av egen erfarenhet av att spela fotboll och vara ledare för ett flickfotbollslag. Det som ska påpekas är att denna förförståelse har varit en viktig del i valet av metod och analysarbete. Däremot ska det påpekas att det som framställs i resultatet är vad flickorna och ledarna har berättat i intervjuerna och vad som har framkommit i observationerna. Forskarens förförståelse har inte påverkat resultatet utan enbart använts i analysdelen.

Konklusion

Syftet med studien var att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i den manliga normen. Resultatet visar att fotboll är bra för flickornas fostran. De lär sig inte bara regler och normer som gäller på planen utan de gäller också i samhället. De fostras inte bara till fotbollsspelare utan också till samhällsmedborgare. En annan fostran som de får är en blandning av tävling och lek. Att de ska ha roligt när de spelar fotboll och att de ska tycka det är kul men undermedvetet framkommer det en seriösare sida av fotbollen. Därmed fostras de in i tävlingsfostran och föreningsfostran. Genom fotbollen lär flickorna sig också att socialisera och skapa relationer. Det handlar om deras relation mellan varandra, till ledarna och till föräldrarna. Relationerna är viktiga för flickorna eftersom det är dem som påverkar flickornas upplevelse av fotboll. En relation som utmärker sig speciellt är far och dotter relationen. Andledningen till detta är för att det är pappan som engagerar sig mest i dotterns fotbollsintresse. Samt att flickorna har börjat spela fotboll för att pappan har det som intresse. Genom pappans intresse för fotboll förs de in i den manliga normen, utifrån samhällets genusordning. Sammanfattningsvis kan det sägas att det inte finns en tydlig manlig norm utan flickorna är mer fria och därmed skapas en norm som flickorna fostras in i inom fotbollen. En norm som antyder att alla är lika inom fotbollen oavsett kön.

Implikation

För framtida forskning hade det varit mycket intressant att komma tillbaka när flickorna är cirka mellan 15-17 år, detta för att se om det har utvecklats en manlig norm hos dem eller inte. Eftersom då har de befunnit sig längre i en socialiseringsmiljö det vill säga fotbollen som anses vara manlig än vad de har gjort nu och dessutom har de utvecklats till att bli kvinnor. Det som också hade varit intressant att se är om de tar till sig den manliga normen mer eller om de vill markera sin kvinnlighet mer.

15-17 år är också en ålder av egen erfarenhet där många tjejer slutar att vara aktiva som idrottare. Det hade därmed varit intressant att utveckla forskningsområdet med att göra en studie om hur den normen skiljer sig mellan aktiva tjejer och tjejer som längre inte är aktiva som fotbollsspelare.

Praktiskt är denna studie intressant för att få ledare inom idrottvärlden att fundera över vad barn och ungdomar egentligen fostras till och vad vill man att de ska fostras till.

Referenslista

Alvesson, M., & Sköldberg, K. (2005). *Tolkning och reflektion – vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Studentlitteratur: Lund.

Allwood, C.-M., & Erikson, M.G. (2010). *Grundläggande vetenskapsteori för psykologi och andra beteendevetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.

Andersson, P., & Radovic, D. (2011). *Elitridsport som en paus från barnen? En undersökning av könsstereotyper i dagspressens rapportering av ridsport* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 8 juni 2011: <http://idrottsforum.org/articles/yttergren/andersson/radovic110608.html>

Andersson, T. (2002). *Kung fotboll. Den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950*. Stockholm/Stenhag: Brutus Östlingsbokförlag Symposion.

Apelmo, E. (2005). *"Från det att jag var liten har det alltid varit boll. "Om konstruktionen av feminitet bland elitsatsande fotbollstjejer*. Lunds Universitet.

Bjerrum Nilsen, H., & Rudberg, M. (1991). *Historien om pojkar och flickor – Könssocialisation i ett utvecklingspsykologiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Bonde, H. (1991). *Mandighed og sport*. Odense: Odense Universitetsforlag.

Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*. Stanford: Stanford University Press.

Bourdieu, P., & Wacquant, J.D. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: The University of Chicago Press.

Bourdieu, P. (2004). *Den manliga dominansen*. Göteborg: Daidalos.

Brettschneider, W-D., & Heim, R. (1997). Identity, sport, and youth development. In K. R. Fox, (Ed.). *The physical self: From motivation to well-being* (pp. 205-227). Champaign, IL: Human Kinetics.

Connell R-W. (1995). *Maskuliniteter*. Göteborg: Daidalos.

Connell R-W. (2002). *Om genus*. Göteborg: Daidalos.

Dunning, E., & Waddington, I. (2003). Sport as a drug and drugs in sport: Some exploratory comments. *International Review or the Sociology of Sport*, 38, 351-368.

Eliasson, I. (2009). *I skilda idrottsvärldar. Barn, ledare och föräldrar i flick – och pojkfotboll*. Umeå Universitet.

Engström, L-M. (1999). *Idrott som social markör*. Stockholm: HLS förlag.

Fagrell, B. (2000). *De små konstruktörerna – Flickor och pojkar om kvinnligt och manligt i relation till kropp, idrott, familj och arbete*. Stockholm: HLS förlag.

Fundeberg, J. (2003) *Kom igen gubbar! – Om pojkfotboll och maskuliniteter*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.

Giddens, A. (1996). *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.

Gunlög, F. (2005). *Tjej eller fotbollsspelare? Om kropp, kön och identitet i det sena 1900-talet* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 22 februari 2005: <http://www.idrottsforum.org>

- Gustavsson, B. (2004). *Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen*. Lund: Studentlitteratur.
- Haraldson, K. (2011). *Är inte idrottsplatsen till för alla?* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 1 februari 2011: <http://www.idrottsforum.org/articles/haraldson/haraldson.110201.html>
- Hargreaves, J. (1986). *Sport, power and culture. A social and historical analysis of popular sports i Britain*. New York: St. Martin's Press.
- Hellborg, A-M. (2011). *Konståkning ur ett genusperspektiv. Maskulinitet och femininet i kvinnliga och manlig singelåkare* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 16 februari 2011: <http://www.idrottsforum.org/articles/hellborg/hellborg.110216.html>
- Hjelm, J. (2010). *"Den brutala tävlingsidrotten"*. *Svensk idrottsforskning om konkurrens och gemenskap inom idrotten* i nättidskriften idrottsforum.org utlagd 15 december 2011: <http://www.idrottsforum.org/articles/hjelm/hjelm.101215.html>
- Hjelm, J., & Olofsson E. (2003). *Genombrottet för svensk damfotboll* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 21 september 2003: http://www.idrottsforum.org/articles/hjelm_olofsson.html.
- Idrott, kön och genus*. Riksidrottsförbundet, 2003. Hämtad 20111201 från www.rf.se
- Johansson, T. (2000). *Det första könet? Mansforskning som reflexivt projekt*. Lund: Studentlitteratur.
- Karp, S. (2000). *Barn, föräldrar och idrott. En intervjustudie om fostran inom fotboll och golf*. Umeå Universitet.
- Kremer-Sadlik, T., & Kim, J. L. (2007). *Lessons from sports: Children's socialization to values through family interaction during sports activities*. *Discourse & Society*, 18, 35-52.
- Kvinnor och män i idrotten*. Riksidrottsförbundet, 2002. Hämtad 20111201 från www.rf.se
- Lalander, P. (2011). Observationer och etnografi. I: Ahrne, G., & Svensson, P. (red). *Handbok i kvalitativa metoder*. (sid. 83-103). Liber AB: Malmö.
- Larsson, H. (2001). *Iscensättning av kön i idrott. En nutidshistoria om idrottsmannen och idrottskvinnan*. Stockholm. HLS förlag.
- Larsson (2003). *Idrottens genus* i nättidskriften idrottsforum.org, utlagd 22 juni 2003. <http://www.idrottsforum.org/articles/larsson/larsson.html>.
- Messner, M-A. (1993). *Power at Play – Sports and the Problems of Masculinity*. Boston: Beacon Press.
- Messner, M-A., & Sabo, D-F. (1990). *Sport, Men and the Gender Order. Critical Feminist Perspectives*. Champaign: Human Kinetics Books.
- Morris, L., Sallybanks, J., Willis, K., & Makkai, T. (2003). *Sport, physical activity, and antisocial behavior in youth: Trends and issues in crime and criminal justice* (Research and Public Policy Series, No. 49). Canberra, AU: Australian Institute of

Criminology.

Nilsson, P. (1993). *Fotbollen och moralen. En studie av fyra allsvenska fotbollsföreningar*. Stockholm: HLS förlag.

Norberg, J.R. (2004). *Idrottens väg till folkhemmet: Studie i statlig idrottspolitik 1913-1970. Malmö Studies in Sport Sciences, nr 1*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Nåden, D. (2009). *Hermeneutics and observation – a discussion*. Oslo University College.

Oakley, A. (1972). *Sex, gender and society*. New York.

Olofsson, E. (1981). *Har kvinnorna en sportslig chans? Den svenska idrottsrörelsen och kvinnorna under 1900-talet*. Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.

Patel, R., & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.

Peterson, T. (2005). *Landskrona BoIS som uppfostringsmiljö*. Malmö Högskola.

Raphael, R. (1988). *The Men from the Boys. Rites of Passage in Male American*. Lincoln: University of Nebraska Press.

Redelius, K. (2002). *Ledarna och barnidrotten. Idrottsledarnas syn på idrott, barn och fostran*. Stockholm: HLS förlag.

Shields, D. L. L., & Bredemeier, B. J. L. (1995). *Character Development and Physical Activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Theberge, N (1991). *Reflections on the body in the sociology of sport. Quest 43:123 – 34*.

Vetenskapsrådet. (2007). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.

Westlund, I. (2009). *Kvalitativ textanalys. I: Fejes, A., & Thornberg, R. (Red). Handbok i kvalitativ analys. (sid. 62-79)*. Liber AB: Stockholm.

Ödman, P-J. (2007). *Tolkning, förståelse, vetande – Hermeneutik i teori och praktik*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag.

Informationsbrev

Hej,

Mitt namn är Malin Eliasson och studerar pedagogik på magisternivå på Halmstad Högskola. Genom detta informationsbrev önskar jag tillstånd om ditt barns medverkan i studien angående på vilket/vilka sätt fotboll har för betydelse för flickors socialisering. Ändamålet med denna studie är att samla in information om hur flickorna socialiseras på fotbollsplanen samt i omklädningsrummet under en definierad tid.

Därmed vore det för mig lämpligt att följa ett flicklag inom fotbollen i åldrarna 7-9 år nu under november och början av december månad. Sammanlagt skulle jag vilja delta genom deltagande observation i er flickas verksamhet 3 – 4 gånger under denna tidsperiod. Jag kommer också att vilja utföra gruppintervjuer med flickorna samt gruppintervjuer med ledarna.

Studien kommer att följa de riktlinjer som finns för god etisk samhällsvetenskaplig forskning. Som målsman till ditt barn har du naturligtvis rätten att tacka nej eller ångra hennes medverkan när som helst. Avböjer du ditt barns medverkan till deltagande eller om du ångrar att ditt barn deltar av någon anledning under arbetes gång vore jag mycket tacksam om du kunde meddela mig detta så att jag kan ta bort ditt barn från arbetet. Ditt barns material kommer att hanteras konfidentiellt, vilket innebär att det är bara jag som forskare som kommer att ha vetskap om ditt barns identitet och medverkan i denna studie.

Är det så att det är något som ni undrar, var inte rädd för att höra av er!

Med Vänliga Hälsningar

Malin Eliasson

Forskarens kontaktuppgifter

Malin Eliasson

maleli07@student.hh.se

0737-149479

Handledarens kontaktuppgifter

Åke Nilsén

åke.nilsen@hh.se

Intervjuguide för flickorna

Syftet med studien är att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i en idrott styrd av manliga normer.

- På vilket/vilka sätt har fotbollen betydelse för flickors socialisering?
- Hur synliggörs reglerna och normerna för fostran inom ett flickfotbollslag?
- Vilken betydelse har pappan som sin roll som förälder på dotterns fotbollsspelande?

Frågor:

1. När började ni spela fotboll?
2. Varför började ni spela fotboll?
3. Varför är det roligt att spela fotboll?
4. Vad brukar ni göra på träningarna?
5. Vad lär ni er för något när ni spelar fotboll?
6. Vad har ni för regler inom laget?
7. Kan ni säga något som är typiskt ”tjejigt” och något som är typiskt ”killigt”?
8. Tycker ni att fotboll är enbart för killar och i så fall varför?
9. Kan ni berätta vad ni brukar göra i omklädningsrummet före och efter träning eller match?
10. Brukar ni umgås/leka vid sidan om fotbollen och vad brukar ni då hitta på?
11. Är det någon av er som har varit skadad så att det inte gick att spela fotboll? Var du/ni med på träningarna trots att du/ni inte kunde spela? Hur kändes det att inte kunna spela fotboll och varför kändes det så?
12. Vad gör ni när ni vinner en match? Vad gör ni när ni förlorar en match?
13. Vad tycker ni om tränarna?
14. Brukar ni berätta för tränarna vad ni har gjort i skolan eller om det har hänt något roligt?
15. Står era föräldrar vid planen och tittar på träningen och tycker ni att det är bra eller dåligt att de gör det?
16. Brukar ni spela fotboll hemma med föräldrarna eller syskon?
17. Är det mamma eller pappa som brukar vara med på träningarna och matcherna?

18. Spelar ni fotboll i skolan? Är det killar och tjejer som spelar då?
19. Vilka umgås i laget?
20. Vilka umgås på fritiden?
21. Känner ni andra som spelar fotboll men inte i ert lag?
22. Brukar ni mötas i match och hur känns det?
23. Vad brukar ni annars göra på fritiden?
24. Vilka är era idoler? Fotboll? Andra idoler?

Följdfrågor

Intervjuguide – ledare

Syftet med studien är att beskriva och förstå fotbollens betydelse för unga flickors socialisering in i en idrott styrd av manliga normer.

- På vilket/vilka sätt har fotbollen betydelse för flickors socialisering?
- Hur synliggörs reglerna och normerna för fostran inom ett flickfotbollslag?
- Vilken betydelse har pappan som sin roll som förälder på dotterns fotbollsspelande?

Frågor:

1. Varför är ni ledare för flickor i fotboll?
2. Vad har ni för regler, normer och förväntningar i laget?
3. Vilka är det som bestämmer reglerna och normerna?
4. Anser ni att fotboll är manligt – Ja, varför och – Nej, varför?
5. Hur anser ni att den manliga normen uppstår inom fotbollen eller laget?
6. Tror ni att det finns en kvinnlig norm och hur kan uppstå?
7. Vad anser ni att flickorna lär sig förutom fotboll på träningarna?
8. Vad tror ni vilken betydelse fotboll har för flickors fostran?
9. Tror ni att det flickorna lär sig på fotbollen att de har nytta av det utanför fotbollen i så fall på vilket/vilka sätt?
10. Hur ser ni på fotbollens roll för barn och ungdomar i samhället?
11. Vad brukar ni göra med skadade spelare som inte kan delta i träningarna så att de inte känner sig utanför?
12. Hur är er relation till flickorna?
13. Hur är er relation till motståndare?
14. Vad tycker ni att föräldrarna är med och tittar på träningarna? Påverkar de träningen?
Är det positivt eller negativt?

Följdfrågor

Observationsmall

Normer, regler, krav och förväntningar

- Vilka förväntningar och krav finns på flickorna från de själva och ledarna?
- Hur förväntas flickorna att vara i fotbollssammanhang?
- Hur ska flickorna vara mot varandra?
- Vad är viktigt i fotbollslaget?
- Vad verkar betydelsefullt?
- Varför finns dessa krav och förväntningar?
- Vad bidrar förväntningarna och kraven till fotbollen och tvärtom?
- Vad är det för normer som gäller?
- Vem bestämmer reglerna eller förväntningarna?

Process

- Hur förmedlas förväntningarna och normerna?
- Hur kan man se det?
- Hur får flickorna reda på dessa förväntningar?
- Hur bemöts förväntningarna, kraven, normerna och reglerna när de förmedlas?
- Sker överträdelse och vad är orsaken till det?
- Vid vilka tillfällen sker överträdelserna?
- Vad händer om flickorna inte följer förväntningarna eller reglerna?
- Hur kommunicerar flickorna överträdelsen? Hur kommunicerar ledarna överträdelsen?

Den manliga normen

- Vad utmärker sig vara manligt?
- Hur utmärker sig ledarna om vad som är manligt?
- Hur utmärker sig flickorna om vad som är manligt?

- Hur associeras fotboll till den manliga normen?
- Hur uppstår den manliga normen?
- Hur framställs fotboll som manligt?
- Framställs fotboll som kvinnligt?
- Framkommer det några associationer till den kvinnliga normen?
- Finns det något som utmärker sig vara kvinnligt?
- Pratas det om manlig eller kvinnliga idoler?
- Hur utmärker det sig på planen att de vill vara sin idol?

Relationer

- Hur framstår relationen mellan flickorna?
- Finns det några bästisar?
- Hur framstår relationen mellan flickorna och ledarna?
- Hur framstår relationen mellan flickorna och föräldrarna?
- Är mamma eller pappa mest på träningen?
- Om det finns någon som är skadad och inte kan vara med i träningen, hur får ledarna och flickorna med henne i gruppen?
- Pratas det om motståndare och på vilket sätt i så fall?
- Hur framstår relationen till motståndare?
- Hur pratar de om skolan och sina andra fritidssysselsättningar?
- Vilken relation har de till skolan och andra fritidssysselsättningar?